

POLO Nus

Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România

1 (199) 2013

A început a 24-a ediție a Festivalului „Întâlniri Bucovinene”

Festivalul Internațional de Folclor „Întâlniri Bucovinene”, ediția a 24-a a început cu prima etapă – semnarea protocolului de organizare, care, conform principiului rotației, a avut loc la Cernăuți – Ucraina, în perioada 13-16 ianuarie 2013.

În ziua de 14 ianuarie, delegațiile din: Polonia, România, Ucraina, Ungaria și Slovacia au participat la festivalul „Malanca” din orașelul Vășcăuți, la invitația organizatorilor – Primăria Orașului Cernăuți. Malanca este o manifestare culturală, bazată pe obiceiurile și tradițiile ucrainene organizată cu prilejul sărbătorilor de iarnă, care se desfășoară în ziua de 14 ianuarie (anul nou după calendarul iulian, anul nou oficial se sărbătorește

Muskietierowie / Mușchetarii

Iele / Malanca ielelor

Cyganie / Malanca țiganilor

Rozpoczęła się 24. edycja Festiwalu „Bukowińskie Spotkania”

24. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania” rozpoczął się podpisaniem przez organizatorów porozumienia, co tym razem odbyło się, zgodnie z kolejnością, w Czerniowcach na Ukrainie w dniach 13-16 stycznia 2013 r.

14 stycznia delegacje z Polski, Rumunii, Ukrainy, Węgier i Słowacji wzięły udział w festiwalu „Małanka” w miasteczku Waszkowce na zaproszenie organizatorów – Urzędu Miejskiego w Czerniowcach. „Małanka” to tradycyjne ukraińskie obchody w wigilię Nowego Roku, który przypada 14 stycznia. Festiwal związany jest z cyklem zimowych świąt i składają się na niego występy grup kolędniczych i zespołów tanecznych z przebierańcami (koza, niedźwiedź, diabły, anioły, wiedźmy, Żydzi, żołnierze, kucharze, Cyganie

Trojka nowożeńców / Troica mirilor

Królewna i krasnaludki / Zâna și piticii

Kolędnicy z Waszkowiec / Colindătorii din Vășcăuți

Grupa wokarno-instrumentalna „Piatra Șoimului” – goșcie speciali burmistrza Waszkowiec
Grupul vocal-instrumental „Piatra Șoimului” – invitații speciali ai primarului Vășcăuților

pe 1 ianuarie). Festivalul este alcătuit din trupe de colindători și dansatori, în care apar mascații (capra, ursul, dracii, îngeri, vrăjitori, evrei, soldați, bucătari, țigani etc). Specific pentru acest gen de spectacol sunt carele alegorice cu tematică diversă care circulă pe străzile Vășcăuților, oferind publicului țuică distilată pe respectivul car, produse tip grill (cârnați, purcel la grătar), pe muzica tarafurilor. Manifestarea stradală se încheie la un mic lac pe care plutesc sloiuri de gheață, în care se aruncă feciorii de însurat ca să-și impresioneze aleasa.

i in.). Caracterystyczne dla takich obchodów są wozy, jeżdzące po ulicach Waszkowiec, oferujące publiczności destylowaną wprost na wozie cujkę, grilowane kiełbaski czy prosiaka z rusztu, a wszystko przy muzyce kapel ludowych. Uliczna zabawa kończy się nad niewielkim jeziorem, pokrytym pływającymi kawałkami lodu, do którego rzucają się młodzi kawalerowie, żeby zaimponować swoim wybrankom.

Czarownicy / Malanca Vräjitorilor

Gospodynie / Malanca gospodinelor

Partyzanci / Malanca partizanilor

Discuțiile și semnarea Protocolului de organizare au avut loc în ziua de 15 ianuarie. Întâlnirea a debutat cu discuții și completări ale protocolului. Apoi, s-a trecut la semnarea protocolului. Au semnat protocolul:

**Zwyczaje noworoczne prezentowane przez grupę z Iwano-Frankiwska
Obiceiuri de Anul Nou prezentate de grupul din Ivano-Frankivsk**

Podpisanie porozumienia odbyło się 15 stycznia. Poprzedziły ją rozmowy i wprowadzenie zmian do umowy, którą następnie podpisali:

- Stanisław Dąbek – directorul Centrului Regional de Cultură din Piła, Piotr Głowski – președintele orașului Piła, Piotr Wojtiuk – primarul comunei și al orașului Jastrowie, din partea Poloniei;
- Alexandru Rădulescu – vicepreședintele Consiliului Județean Suceava, Mihăiță Negură – Primarul municipiului Câmpulung Moldovenesc, Călin Brătianu – directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, din partea României;
- Michal Sygut – primarul orașului Turčianske Teplice;
- Ivan Petrusiac - directorul Direcției de Cultură a Administrației Regionale de Stat Cernăuți, Petro Rotar - președintele adjunct al Consiliului Local Cernăuți, din partea Ucrainei;
- Krisztina Csibi – președintele Asociației Securilor Bucovineni din Bonyhád, din partea Ungariei.

De asemenea, s-au stabilit perioadele de desfășurare a etapelor festivalului:

- Polonia – 19-23 iunie, la Piła și Jastrowie;

- Stanisław Dąbek – dyrektor Regionalnego Centrum Kultury w Pile, Piotr Głowski – prezydent Piły, Piotr Wojtiuk – burmistrz Jastrowia ze strony polskiej;
- Alexandru Rădulescu – vicepreșednicul Rady Okręgu Suczawa, Mihăiță Negură – burmistrz Câmpulung Moldovenesc, Călin Brătianu – directorul Centrum Zachowania i Promocji Kultury Tradycyjnej w Suczawie ze strony rumuńskie;
- Michal Sygut – burmistrz Turčianskich Teplic ze strony słowackiej;
- Iwan Petrusiak – naczelnik Wydziału Kultury i Turystyki Administracji Wojewódzkiej w Czerniowcach, Petro Rotaru – zastępca mera Rady Miejskiej w Czerniowcach ze strony ukraińskiej;
- Krisztina Csibi – prezes Stowarzyszenia Szeklerów Bukowińskich w Bonyhád ze strony węgierskiej.

Ustalono także podczas spotkania terminy poszczególnych etapów festiwalu:

- Polska – 19-23 czerwca w Pile i Jastrowiu;

Delegacja z Rumunii / Delegația din România

Delegacja ze Słowacji
Delegația din Slovacia

Delegacja z Ukrainy / Delegația din Ucraina

Delegacja z Węgier
Delegația din Ungaria

- Ucraina – 13-14 iulie, la Cernăuți;
- România – 18-21 iulie, la Câmpulung Moldovenesc;
- Ungaria – 03-04 august, la Bonyhád;
- Slovacia – 24-25 august, în Turčianske Teplice.

S-au purtat ample discuții după semnarea pe tema organizării ediției jubiliare – a 25-a a festivalului, fiecare delegație, adăugând noi idei de prezentare a tradițiilor bucovinene.

Apoi delegația din România împreună cu reprezentanții Primăriei Cernăuți au depus coroane de flori la statuia lui Mihai Eminescu din Cernăuți.

Manifestările prilejuate de semnarea s-au încheiat în Piața Filarmonică, unde s-a desfășurat concursul cu premii al „malăncilor” din Regiunea Cernăuți.

Cazimir Longher

- Ucraina – 13-14 iulie în Czerniowcah;
- România – 18-21 iulie în Câmpulung Moldovenesc;
- Ungaria – 03-04 august în Bonyhád;
- Slovacia – 24-25 august în Turčianskych Teplicach.

Po semnarea acordului discutau despre organizarea jubileului 25. festivalului. Fiecare delegație prezenta noi idei de prezentare a tradițiilor bucovinene.

Delegația românească împreună cu reprezentanții Primăriei Czerniowcah a depus coroane de flori la statuia lui Mihai Eminescu.

Programul însoțitor semnării acordului s-a desfășurat în Piața Filarmonică, unde s-a desfășurat concursul „malăncilor” – grupuri corale din regiunea czerniowcească.

Thum. E. Wieruszewska-Calistru

Zdjęcia do artykułu:KL

„Kolędowe zdybanie w Piławie Dolnej”

12 stycznia 2013 r. po raz ósmy spotkali się na „Bukowińskim Kolędowaniu” Górale Czadeccy z Bukowiny, by wspólnie się pomodlić i kolędować, jak

„Întâlnire cu colinda în Piława Dolna”

12 ianuarie 2013, Muntenii Czadca din Bucovina s-au întâlnit pentru a opta oară la „Colindatul Bucovinean”, pentru ca, împreună, să se roage și să

VIII Bukowińskie Kolędowanie
„Kolędowe zdybanie w Piławie Dolnej”
12 stycznia 2013 r. w Piławie Dolnej

Część 1
Uroczystości kościelne. Kościół p.w. Narodzenia NMP w Piławie Dolnej, (tzw. czerwony kościół).

- Godz. 12.45 – Modlitw różańcowa w intencji zmarłych członków zespołów.
- Godz. 13.00 – Msza Św. koncelebrowana w intencjach wspólnoty bukowińskiej oraz w intencjach mieszkańców Piławy Dolnej z aktywnym udziałem wszystkich zespołów (podobnie jak podczas poprzednich edycji BK).

Część 2
Wspólne kolędowanie. Sala Gimnastyczna Szkoły Podstawowej w Piławie Dolnej.

- Godz. 14.30 – Poczęstunek dla wszystkich uczestników, gości i zespołów.
- Godz. 15.00 – Przywitanie. Dzielenie się opłatkiem.
- Godz. 15.15 – Promocja Albumu do serii „Uroki Bukowiny”.
- Godz. 15.30 – Prezentacje zespołów i wspólne śpiewanie kolędy pastorałek.

Wystąpią:
Zespoły i Chóry z Gminy Dzierżoniów
Zespoły Bukowińskie i Zespoły Górali Czadeckich z Polski

Spółeczny Komitet Organizacyjny: Bożena Żygadlo – Przewodnicząca SKO VIII BK, ks. Jerzy Najdek – kapelan Stowarzyszenia Kultury Górali Czadeckich w Żaganiu, Małgorzata Lis – Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piławie Dolnej, Grzegorz Domagała – Dyrektor Biblioteki Publicznej w Mościsku, Adam Bulek – Soltys Piławy Dolnej, Zespół Szkół Nr 3 im. T. Kotarbińskiego w Dzierżoniowie, Zespół Pieśni i Tańca Górali Czadeckich „Pojana” z Piławy Dolnej, Stowarzyszenie „Piława Dolna”, Rada Sołecka Piławy Dolnej, Mirosław Delost - pomysłodawca i propagator BK.

Spółeczny Komitet Organizacyjny współpracuje: z ks. Edwardem Rostkowskim – proboszczem Parafii Rzymsko-Katolickiej w Piławie Dolnej, z ks. Michałem Zielonką – kapelanem górali czadeckich, z Ochotniczą Strażą Pożarną w Piławie Dolnej, z Oficyną Wydawniczą „Dekorgraf” w Żaganiu.

colinde ca altădată. Reluând frumosul obicei de a se întâlni și de a colinda împreună în perioada Crăciunului, de câțiva ani, urmașii bucovinenilor au început să se întâlnească, la începutul lunii ianuarie, pentru a colinda împreună. Gospodarii invită cu plăcere alți bucovineni și vecini – alături de care locuiesc acum în Polonia – pentru a se întâlni și a cânta împreună. Voi aminti că principalul inițiator al întâlnirilor este istoricul Mirosław Delost din Żagań, de aceea, pentru prima dată, s-a colindat în Żagań (2006), apoi la preotul Marek din Gozdnicza (2007), la preotul Michał Zielonka în Zawada (2008), la bucovinenii din Lubań (2009) și la primitoarele ansambluri ale Muntenilor Czadca din Złotnik (2010) și Zbylutów (2011), iar anul trecut (2012) în Wichów.

Anul acesta întâlnirea a avut loc în Piława Dolna, o mică localitate de lângă Dzierżoniów, la poalele munților Sowie, în voievodatul Silezia Inferioară unde, după al II-lea război mondial, localitate ce le-a plăcut polonezilor bucovineni din Poiana Micului în drum „spre Polonia” și unde au rămas aici până astăzi. Aici, din anul 1958, activează primul ansamblu folcloric care are grijă de conservarea vechii și frumoasei culturi – Ansamblul de Căntece și Dansuri al Muntenilor Czadca „Pojana”. Și, deși vremea nu a fost favorabilă

dawniej. Nawiązując do pięknego zwyczaju odwiedzania się i wspólnego kolędowania w okresie Bożego Narodzenia, od kilku lat potomkowie Bukowińczyków zaczęli spotykać się na początku stycznia na wspólne kolędowanie. Chętni gospodarze zapraszają do siebie innych Bukowińczyków i sąsiadów – wśród których mieszkają teraz w Polsce – by spotkać się i razem

pośpiewać. Przypomnę, że głównym inicjatorem i pomysłodawcą spotkań jest historyk Mirosław Delost z Żagania, dlatego po raz pierwszy kolędowano w Żaganiu (2006), a później u księdza Marka w Gozdnicy (2007), u księdza Michała Zielonki w Zawadzie (2008), u Bukowianczyków w Lubaniu (2009) i u gościnnych zespołów Górali Czadeckich w Złotniku (2010) i Zbylutowie (2011), a w ubiegłym roku (2012) w Wichowie.

W tym roku „Kolędowe zdybanie” odbyło się w Piławie Dolnej, niewielkiej miejscowości blisko Dzierżoniowa, u stóp Gór Sowich, w województwie dolnośląskim, gdzie po II wojnie światowej spodobало się polskim Bukowianczykom z Pojany Mikuli jadącym „do Polski” i zostali do dziś. Tu, od 1958 r., działa pierwszy zespół folklorystyczny dbający o zacho-

celor porniți la drum și ansamblurilor din voievodatul Lubuski nu le-a fost aproape, au sosit în număr mare pentru a se întâlni, a se ruga, a colinda și a vorbi.

wanie dawnej, pięknej kultury – Zespół Pieśni i Tańca Górali Czadeckich „Pojana”. I choć pogoda nie sprzyjała drogowcom i do Piławy Dolnej zespołom z województwa lubuskiego nie było blisko, licznie przyjechali spotkać się, pomodlić, pokolędować i pogwarić.

Jak każde poprzednie kolędowanie, spotkanie rozpoczęło się w od wspólnej modlitwy różańcowej za zmarłych członków zespołów, po której nastąpiła Msza Święta w intencjach wspólnoty bukowińskiej oraz w intencjach mieszkańców Piławy Dolnej. Podczas Mszy Św. grały kapele zespołów, a śpiewali i modlili się wszyscy. Eucharystię w kościele pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Piławie Dolnej koncelebrowali: proboszcz parafii rzymskokatolickiej w Piławie Dolnej ks. Edward Rostkowski, ks. Marek Chociej CM – misjonarz, który pracował kiedyś na Bukowinie i towarzyszy Bukowińskiemu Kolędowaniu od pierwszego spotkania, oraz ks. Jerzy Najdek – kapelan Stowarzyszenia Kultury Górali Czadeckich w Żaganiu, który wygłosił homilię. Uczestnicy usłyszeli o tym, jak ważne jest gromadzenie się, szczególnie w niedzielę, wokół Stołu Pańskiego i jak potrzebne jest wspólne świętowanie i gromadzenie się wokół stołu rodzinnego. A zwyczaj kolędowania to też świętowanie w rodzinie, wśród przyjaciół.

Po Mszy Św. wszyscy przeszli do miejscowej szkoły, gdzie czekały stoły zastawione jak na wesele i można było się posilić smacznymi i pięknie podanymi potrawami. Hasłem do rozpoczęcia kolędowania były dzwoneczki, którymi miejscowe dzieci wyciszały gwar, oraz śpiew „Bracia patrzcie jeno...” rozpoczęty przez miejscowe zespoły „Pojana”, „Con Moto” i „Cord”. Później prowadząca spotkanie powitała wszystkich, następnie głos zabrał przedstawiciel władz samorządowych, wójt Gminy Dzierżoniów, który bardzo serdecznie przywitał przybyłych na „Kolędowe zdybanie” do Piławy Dolnej, a później ks. Marek Chociej złożył życzenia, zainicjował dzielenie się opłatkiem i rozpoczęło się kolędowanie. Jako pierwsze wstąpiły miejscowe grupy z gminy Dzierżoniów: Zespół Pieśni i Tańca Górali Czadeckich „Pojana” z Piławy Dolnej, Zespół Kameralny „Con Moto” z Piławy Dolnej, Zespół Ludowy „Macieje” z Ostroszowic, Zespół Śpiewaczy „Uciecho-Wianki” z Uciechowa, Męski Zespół Śpiewaczy „Cord” z Piławy Dolnej, Zespół „Katarzynki” z Ostroszowic, Zespół „Canzona” z Olesznej. Później kolędy prezentowały zespoły Bukowińskie: Zespół Pieśni i Tańca Górali Czadeckich „Źródełko” z Wichowa, Zespół Górali Czadeckich „Jodelki” z Żagania, Zespół Górali Czadeckich „Wichowianki” z Wichowa, Zespół „Serce Bukowiny” z Nowogrodu Bobrzańskiego, Zespół „Stanowianie” ze Stanowa, Zespół „Echo Bukowiny” z Lubania, Zespół „Podgrodzianki” z Raciborowic Górnych, Zespół Górali Czadeckich „Strzegomianki” ze Strzegomian i Zespół Górali Czadeckich „Tajdany” ze Strzegomian. Po raz

Ca în cazul întâlnirilor anterioare, s-a început cu recitarea rozariului pentru membrii decedați ai ansamblurilor, după care a urmat Sfânta Liturghie pentru comunitățile bucovinene și pentru locuitorii din Piława Dolna. În timpul liturghiei au cântat capelele ansamblurilor, iar toți au cântat și s-au rugat. În biserica cu hramul Nașterea Preasfintei Fecioare Maria din Piława Dolna, euharistia a fost concelebrată de: parohul din Piława Dolna – pr. Edward Roskowski, pr. Maciej Chociej misionar, care a lucrat cândva în Bucovina și este prezent la Colindatul Bucovinean de la prima întâlnire precum și pr. Jerzy Najdek – capelanul Asociației Culturii Muntenilor Czadca din Żagań care a rostit omilia. Participanții au auzit cât de importantă este adunarea, duminica mai ales, în jurul Mesei Domnului și cât de necesară este sărbătorirea împreună și adunarea în jurul mesei familiei. Iar obiceiul colindatului înseamnă sărbătorirea în familie, printre prieteni.

După liturghie, toți s-au îndreptat către școala din localitate unde îi așteptau mesele cu bucate ca pentru nuntă și puteai să guști din mâncărurile gustoase și frumos servite. Semnalul pentru începutul colindatului a fost dat de clopoței cu care copiii din localitate au făcut să înceteze discuțiile și a răsunat colinda „Bracia patrzcie jeno...” începută de ansamblurile din Piława „Pojana”, „Con Moto” și „Cord”, apoi cea care a condus întâlnirea a urât tuturor bun venit, pe urmă a luat cuvântul reprezentantul autoadministrației, primarul localității Dzierżoniów care a adresat un cald bun venit celor sosiți la întâlnire, la Piława Dolna, iar pr. Marek Chociej a adresat urări și a început împărțirea cu opłatek și colindatul. Primele au evoluat grupurile locale: Ansamblul de Cântece și Dansuri al Muntenilor Czadca „Pojana” din Piława Dolna, Ansamblul Cameral „Con Moto” din Piława Dolna, Ansamblul Popular „Macieje” din Ostroszowice, Ansamblul Vocal „Uciecho-Wianki” din Uciechów, Ansamblul Vocal Bărbătesc „Cord” din Piława Dolna, Ansamblul „Katarzynki” din Ostroszowice, Ansamblul „Canzona” din Oleszna. Pe urmă colinde au prezentat ansamblurile bucovinene: Ansamblul de Cântece și Dansuri al Muntenilor Czadca „Źródełko” din Wichów, Ansamblul Muntenilor Czadca „Jodelki” din Żagań, Ansamblul Muntenilor Czadca „Wichowianki” din Wichów, Ansamblul „Serce Bukowiny” din Nowogród Bobrzański, Ansamblul „Stanowianie” din Stanów, Ansamblul „Echo Bukowiny” din Lubań, Ansamblul „Podgrodzianki” din Raciborowice-Górne, Ansamblul Muntenilor Czadca „Strzegomianki” din Strzegomiany și Ansamblul Muntenilor Czadca „Tajdany” din Strzegomiany. A fost bătut recordul grupurilor participante, căci la a VIII-a ediție a Colindatului Bucovinean au putut fi admirate 16 grupuri

kolejny pobity został rekord uczestniczących grup, gdyż na VIII Bukowińskim Kolędowaniu podziwiać można było 16 grup – ponad 260 osób śpiewających kolędy. Organizatorzy planujący spotkanie zadbali o to, aby nie powtarzały się wykonywane utwory.

W tym miejscu dodam, że do sukcesu imprezy przyczyniło się, oprócz pomysłodawcy Mirosława Delosta, który przecież do Piławy Dolnej ma z Żagania ponad 170 km, bardzo duże zaangażowanie miejscowych grup. Gospodarzami imprezy stali się członkowie zespołu „Pojana” z panią kierownik Bożeną Żegadło, wójt Gminy Dzierżoniów Marek Chmielewski, ks. Edward Rostkowski – proboszcz parafii z Piławy Dolnej, m.in. Stowarzyszenie „Piława Dolna”, sołtys i Rada Sołecka Piławy Dolnej, dyrekcja Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piławie Dolnej, dyrektor Biblioteki Publicznej w Mościsku, Zespół Szkół nr 2 im. T. Kotarbińskiego w Dzierżoniowie. Nad bezpieczeństwem całości czuwała Ochotnicza Straż Pożarna z Piławy Dolnej. „Kolędowe zdybanie w Piławie Dolnej” było bardzo udane!

Joanna Gorzelana

– peste 260 de persoane care au cântat colinde. Organizatorii care au planificat întâlnirea au avut grijă ca creațiile interpretate să nu se repete.

În acest loc, adaug că la succesul manifestării au contribuit, pe lângă inițiatorul Mirosław Delost care de la Żagań la Piława Dolna are peste 170 de km., printr-o implicare deosebită grupurile locale. Gazde ale manifestării au fost membrii ansamblului „Pojana” cu conducătoarea lui d-na Bożena Żegadło, primarul localității Dzierżoniów Marek Chmielewski, pr. Edward Rostkowski – parohul din Piława Dolna, printre alții asociația „Piława Dolna”, primarul și Consiliul Rural din Piława Dolna, direcțiunea Școlilor și Grădinițelor din localitate, directorul Bibliotecii Publice din Mościska, Grupul Școlar nr. 2 „T. Kotarbiński” din Dzierżoniów. De siguranța manifestării a răspuns Formația de Pompieri Voluntari din Piława Dolna.

Întâlnirea cu colinda din Piława Dolna a fost foarte reușită!

Trad. St. Iachimovschi

ROCZNICE ROKU 2013

W pierwszym numerze „Polonusa” w roku 2013 zapoznajemy Czytelników z rocznicami ustanowionymi na bieżący rok. Będzie ich wiele, zarówno tych centralnych, regionalnych, jak i naszych lokalnych.

Rok 2013 jest Rokiem Powstania Styczniowego, Rokiem Witolda Lutosławskiego, Rokiem Juliana Tuwima i Rokiem Jana Czochrańskiego.

ONZ rok 2013 ogłosiła Międzynarodowym Rokiem Współpracy w Dziedzinie Wody, a Parlament Europejski – Europejskim Rokiem Obywateli Unii Europejskiej.

Uchwała Senatu dotycząca ogłoszenia 2013 r. Rokiem Powstania Styczniowego „stanowi wyraz najwyższego hołdu poświęceniu i ofierze uczestników tamtych wydarzeń oraz wyraża pielęgnowany do dziś kult odpowiedzialności oraz obowiązku wobec Ojczyzny i Narodu” – czytamy w uchwale.

Postacią mniej znaną szerokiemu ogółowi społeczeństwa jest Jan Czochrański, wybitny naukowiec, którego odkrycia przyczyniły się do światowego rozwoju nauki.

W 2013 r. przypada 60. rocznica śmierci i 100-lecie poetyckiego debiutu Juliana Tuwima. Obie te rocznice stanowią okazję do oddania hołdu temu wielkiemu poecie, który kształtował język, wyobraźnię i społeczną wrażliwość wielu pokoleń Polaków, ucząc ich zarazem poczucia humoru i ukazując optymizm codziennego życia.

W 100. rocznicę urodzin kompozytora Witolda Lutosławskiego Sejm pragnie uczcić tego wiel-

ANIVERSĂRILE ANULUI 2013

În primul număr al revistei „Polonus” pe anul 2013 prezentăm cititorilor aniversările stabilite pentru anul în curs. Vor fi multe, atât cele centrale, regionale, cât și ale noastre, locale.

Anul 2013 este Anul Insurecției din Ianuarie, Anul Witold Lutosławski, Anul Julian Tuwim și Anul Jan Czochrański.

ONU a declarat anul 2013 Anul Internațional de Colaborare în Privința Apei, iar Parlamentul Europei, Anul European al Cetățenilor Uniunii Europene.

Hotărârea Senatului privind declararea lui 2013, Anul Insurecției din Ianuarie „aduce cel mai înalt omagiu sacrificiului și jertfei participanților la evenimentele de atunci și exprimă păstrarea până astăzi a culturii responsabilității și datoriei față de Patrie și Popor” – citim în Hotărâre.

O personalitate mai puțin cunoscută publicului larg este Jan Czochrański, eminent om de știință ale cărui descoperiri au contribuit la dezvoltarea științei mondiale.

În anul 2013 avem a șizecea comemorare a morții și o sută de ani de la debutul poetic al lui Julian Tuwim. Ambele evenimente constituie o ocazie pentru a aduce un omagiu acestui mare poet care a modelat limba, imaginația și sensibilitatea socială a multor generații de polonezi, învățându-i în același timp simțul umorului și exprimând optimismul vieții de zi cu zi.

La a suta aniversare a nașterii compozitorului Witold Lutosławski, Seimul dorește să omagieze pe

kiego muzyka, który na trwale wpisał się do historii XX-wiecznej muzyki polskiej i światowej.

Oprócz rocznic ustanowionych przez Sejm, rok 2013 obfituje w wiele wydarzeń regionalnych, związanych z życiem wybitnych osób.

Sejmik Województwa Wielkopolskiego ustanowił rok 2013 Rokiem Hipolita Cegielskiego, a Sejm RP w grudniu 2012 r. przyjął okolicznościową uchwałę, związaną z 200. rocznicą urodzenia tego wielkiego Polaka.

Na Warmii i Mazurach rok 2013 jest Rokiem Mikołaja Kopernika. W tym właśnie roku przypadają trzy ważne rocznice związane z życiem i działalnością naukową polskiego astronoma – 540. rocznica urodzin, 470. rocznica śmierci i 450. rocznica pierwszego wydania przełomowego dzieła „De revolutionibus orbium coelestium”.

Rok 2013 na Śląsku będzie pod patronatem Augusta Hlonda. W październiku mija 65. rocznica jego śmierci. W związku z tym wydarzeniem Sejmik Samorządowy Województwa Śląskiego ogłosił rok 2013 Rokiem ks. Augusta Hlonda. Był pierwszym biskupem śląskim. Utworzył w Katowicach Kurię i sąd biskupi. Zdecydował o utworzeniu śląskiego seminarium duchownego. Stworzył również powszechnie znany tygodnik „Gość Niedzielny”. W 1926 r. został mianowany Prymasem Polski, stanął wówczas na czele Kościoła Katolickiego w Polsce. Był również arcybiskupem gnieźnieńskim i poznańskim.

Nie zabraknie także naszych związkowych rocznic. 21 maja mija 110 lat od powołania do życia Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej, przypada też 80. rocznica ufundowania sztandaru (w roku 1933, w 30. rocznicę założenia Towarzystwa) oraz 20-lecie nowego sztandaru, ufundowanego w 1993 r.

acest mare muzician care s-a înscris pentru totdeauna în istoria muzicii poloneze și mondiale a secolului al XX-lea.

În afară de aniversările stabilite de Seim, anul 2013 abundă în multe evenimente regionale, legate de viața unor personalități remarcabile.

Astfel, Seimul Voievodatului Wielkopolska a declarat anul 2013 Anul Hipolit Cegielski, iar Seimul Republicii Polone, în decembrie 2012, a adoptat o hotărâre ocazională legată de aniversarea a două sute de ani de la nașterea acestui mare polonez.

În Warmia și Mazuria, anul 2013 este Anul Nicolaus Copernicus. Chiar în acest an se succed trei importante evenimente legate de viața și activitatea științifică a astronomului polonez – 540 de ani de la naștere, 470 de ani de la moarte și 450 de ani de la prima ediție a operei decisive „De revolutionibus orbium coelestium”.

Anul 2013 în Silezia va sta sub auspiciile lui August Hlond. În octombrie se împlinesc 65 de ani de la moartea primatului Poloniei, pr. August Hlond. Seimul Autoadministrativ al Voievodatului Silezia a declarat anul 2013 Anul pr. August Hlond. A fost primul episcop silezian. A înființat la Katowice prima Curie, precum și tribunalul episcopal. A hotărât înființarea seminarului catolic silezian. A creat, de asemenea, binecunoscutul săptămânal „Gość Niedzielny”. În anul 1926 a fost numit Primat al Poloniei, devenind capul Bisericii Catolice din Polonia. A fost, de asemenea, arhiepiscop de Gniezno și Poznań.

Nu vor lipsi și aniversările noastre, ale Uniunii Polonezilor. Pe 21 mai se împlinesc 110 de ani de la înființarea Asociației Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură, 80 de ani de la adoptarea drapelului (în 1933, la a 30-a aniversare a înființării Asociației), precum și a noului drapel, în 1993.

Barbara Breabăn

Setna rocznica urodzin Witolda Lutosławskiego

100 de ani de la nașterea lui Witold Lutosławski

7 grudnia 2012 r. Sejm RP przyjął uchwałę ogłaszającą rok 2013 Rokiem Witolda Lutosławskiego: „W setną rocznicę urodzin kompozytora Witolda Lutosławskiego Sejm Rzeczypospolitej Polskiej postanawia oddać hołd jednemu z najwybitniejszych twórców naszych czasów, który na trwałe wpisał się do dwudziestowiecznej muzyki polskiej i światowej.

Witold Lutosławski, jeden z najwybitniejszych kompozytorów XX wieku, w drugiej połowie ubiegłego stulecia wyniósł muzykę polską do najwyższej rangi światowej. Jego dzieła, obecne na wszystkich ważnych estradach koncertowych od ponad sześćdziesięciu lat, odkrywają nowe przestrzenie piękna i odsłaniają nieznane wcześniej możliwości rozumienia i przeżycia współczesnego świata. Związany z wielką tradycją europejską, od Beethovena i Chopina po Debussy'ego i Bartoka, był jednocześnie w działalności publicznej patriotą, w twórczości zaś obywatelem świata. W przekonaniu o szczególnym znaczeniu jego dorobku dla dziedzictwa narodowego i światowego Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza rok 2013 Rokiem Witolda Lutosławskiego”.

Kompozytor urodził się 25 stycznia 1913 r. w Warszawie. Pochodził z rodziny ziemiańskiej mającej swą posiadłość w Drozdowie koło Łomży. Komponował już w wieku dziewięciu lat, a w 1922 r. napisał Preludium na fortepian. Później uczył się gry na skrzypcach i gry na fortepianie oraz uczęszczał do Gimnazjum im. Stefana Batorego w Warszawie. W roku 1928 rozpoczął naukę kompozycji u Witolda Maliszewskiego. W roku 1931 zdał maturę, po czym podjął studia matematyczne na Uniwersytecie Warszawskim – przerwane po roku z powodu nadmiaru zajęć w konserwatorium.

Na początku II wojny światowej walczył jako żołnierz, był radiotelegrafistą. Po ucieczce z niewoli wrócił do Warszawy. W czasie okupacji zarabiał na życie grając w warszawskich kawiarniach. Uczestniczył też w tajnych koncertach. Z Eugenią Umińską zbierali fundusze na pomoc dla ukrywających się artystów, m.in. dla Władysława Szpilmana.

Bezpośrednio po wojnie Lutosławski podjął pracę w Polskim Radiu, a także włączył się w odbudowę życia muzycznego. Od 1945 r. działał we władzach Związku Kompozytorów Polskich, z czego wycofał się w 1948 r., nie akceptując coraz większych wpływów stalinowskich.

Od początku związany był z Międzynarodowym Festiwałem Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień”. Kierował również Towarzystwem Muzyki Współczesnej. Jako członek Międzynarodowej Rady Muzycznej przy UNESCO spowodował, że w 1969 r. z jego inicjatywy przyjęto pierwszą ustawę potępiającą nadużywanie muzyki w miejscach publicznych i prywatnych, jako naruszanie prawa człowieka do spokoju i ciszy.

Pe 7 decembrie 2012 Seimul RP a adoptat o lege care declară anul 2013, Anul lui Witold Lutosławski: „La a suta aniversare a nașterii compozitorului Witold Lutosławski Seimul Republicii Polone hotărâște omagierea unuia dintre cei mai de seamă creatori ai timpurilor noastre, care pentru totdeauna s-a înscris în muzica poloneză și mondială a secolului al douăzecelea.

Witold Lutosławski, unul din eminenții compozitori ai secolului al XX-lea, în a doua parte a veacului trecut, a ridicat muzica poloneză la cel mai înalt rang mondial. Opera lui, prezentă pe toate estradele concertistice mai mult de șazececi de ani, descoperă spațiile noi ale frumosului și dezvăluie posibilitățile înțelegerii și trăirii lumii contemporane, necunoscute până acum. Legat de marea tradiție europeană, de la Beethoven și Chopin până la Debussy și Bartok, a fost, în același timp, în activitatea publică un patriot, iar în creație un cetățean al lumii. Fiind convins de importanța deosebită a creației lui pentru patrimoniul național și mondial, Seimul Republicii Polone declară anul 2013, Anul lui Witold Lutosławski”.

Compozitorul s-a născut pe 25 ianuarie 1913 la Varșovia. Provenea dintr-o familie de moșieri care aveau domeniul lor la Drozdowo lângă Łomża. A compus deja la vârsta de 9 ani, iar în anul 1922 a scris Preludiu pentru pian. Mai târziu a învățat să cânte la vioară și la pian și a frecventat Gimnaziul „Stefan Báthory” din Varșovia. În anul 1928 a început studiul compoziției cu Witold Maliszewski. În anul 1931 a susținut bacalaureatul, după aceea a început studiile de matematică la Universitatea din Varșovia – întrerupte după un an din cauza prea multor cursuri la conservator.

La începutul celui de-al doilea război mondial a luptat ca soldat, a fost radiotelegrafist. După fuga din prizonierat s-a întors la Varșovia. În timpul ocupației își câștiga existența cântând în cafenelele varșoviene. A participat la concerte clandestine. Cu Eugenia Umińska aduna fonduri pentru artiștii care se ascundeau, printre alții și pentru Władysław Szpilman.

Imediat după război, Lutosławski a început serviciul la Radioul Polonez, de asemenea s-a implicat în reconstrucția vieții muzicale. Din 1945 a activat în conducerea Uniunii Compozitorilor Polonezi, din care s-a retras în anul 1948, neacceptând ingerința stalinistă din ce în ce mai mare.

De la început a fost legat de Festivalul Internațional de Muzică Contemporană „Toamna Varșoviană”. A condus, de asemenea, Societatea de Muzică Contemporană. Ca membru al Consiliului Internațional de Muzică de pe lângă UNESCO, în anul 1969, din inițiativa lui, a fost adoptată prima lege privind folosirea excesivă a muzicii în locuri publice și private ca încălcarea dreptului omului la pace și liniște.

W latach stanu wojennego unikał obecności w życiu publicznym. W 1989 r. wyraźnie opowiedział się po stronie „Solidarności” i jako jedyny reprezentował środowisko muzyczne w Komitecie Obywatelskim przy Lechu Wałęsie.

Twórczość Lutosławskiego przechodziła liczne przeobrażenia stylistyczne, od neoklasycyzmu i inspiracji folklorem w początkowym okresie do bardzo indywidualnego języka w dojrzałych latach. Pierwszym z długiego szeregu arcydzieł stał się „Koncert na orkiestrę”, najczęściej na świecie wykonywany utwór kompozytora. Rosnącą międzynarodową sławę Lutosławskiego umocniły takie dzieła jak: „Muzyka żałobna”, „Gry weneckie”, „Trois poèmes d’Henri Michaux”, od których rozpoczął działalność jako dyrygent własnych utworów, „Kwartet smyczkowy”, „Livre pour orchestre”, „Preludia i fuga”. Napisał wiele dzieł z myślą o wielkich wykonawcach – m.in. „Łańcuch II” dla Anne-Sophie Mutter czy „Koncert fortepianowy” dla Krystiana Zimmermana.

Za swoje dokonania został uhonorowany Orderem Orła Białego oraz licznymi nagrodami, m.in. Królowej Zofii, Herdera, Kyoto Prize, im. Jurzykowskiego. Otrzymał tytuł doktora honoris causa kilkunastu prestiżowych uniwersytetów w Polsce, Europie i Ameryce (w tym uniwersytetów: Warszawskiego, Jagiellońskiego, w Cambridge, Strasbourgu, Chicago i Montrealu).

Dzieła Lutosławskiego wywarły ogromny wpływ na rozwój muzyki naszych czasów. Konsekwencja w odkrywaniu nowych obszarów muzyki w połączeniu z twórczym sięganiem do tradycji, mistrzowska technika kompozytorska i oryginalność języka muzycznego zapewniły mu rangę jednego z najwybitniejszych kompozytorów XX w.

Witold Lutosławski zmarł w Warszawie 7 lutego 1994 r. Został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim.

Barbara Breabăn

În anii legii marțiale a evitat participarea la viața publică. În anul 1989, s-a declarat clar de partea „Solidarității” și a fost unicul reprezentant al comunității muzicienilor în Comitetul Cetățenesc de pe lângă Lech Wałęsa.

Opera lui Lutosławski a traversat multe transformări stilistice, de la neoclasicism și inspirația folclorică în faza de început până la limbajul foarte individual, în anii maturității. Primul, din șiragul lung al capodoperelor, a devenit „Concertul pentru orchestră”, cea mai cântată operă a compozitorului în lume. Recunoașterea internațională crescândă a lui Lutosławski au consolidat-o alte opere, precum: „Muzică funerară”, „Jocuri venețiene”, „Trois poèmes d’Henri Michaux”, de la care a început activitatea ca dirijor al propriilor opere, „Cvartetul de coarde”, „Livre pour orchestre”, „Preludiu și fuga”. A scris multe opere cu gândul la mari interpreți – printre altele „Lanțul II” pentru Anne-Sophie Mutter sau „Concert pentru pian” pentru Krystian Zimerman.

Pentru activitatea sa a fost decorat cu Ordinul Vulturul Alb, a primit multe alte premii, printre altele Premiul Reginei Sofia, Herder, Kyoto Prize, Premiul Jurzykowski. A primit titlul de doctor honoris causa al mai multor universități de prestigiu din Polonia, Europa și America (Universitatea din Varșovia, Universitatea Jagiellonă, Cambridge, Strasbourg, Chicago și Montreal).

Opera lui Lutosławski a avut o mare influență asupra muzicii timpurilor noastre. Consecvența în descoperirea spațiilor noi în muzică în contact cu folosirea creatoare a tradiției, tehnica de compozitor virtuos și originalitatea limbajului muzical i-au asigurat rangul unuia dintre cei mai de renume compozitori ai secolului al XX-lea.

Witold Lutosławski a murit la Varșovia pe 7 februarie 1994. A fost înmormântat în Cimitirul Powązki.

ROK POWSTANIA STYCZNIOWEGO

Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej ustanawiająca rok 2013 Rokiem Powstania Styczniowego

Dnia 22 stycznia 1863 roku wybuchło powstanie skierowane przeciwko rosyjskiemu zaborcy, a jego celem była restytucja Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Impulsem do podjęcia działań zbrojnych był manifest Tymczasowego Rządu Narodowego reprezentującego wszystkie warstwy ówczesnego społeczeństwa oraz ziemie leżące w historycznych

ANUL INSURECȚIEI DIN IANUARIE

Hotărârea Senatului Republicii Polone care a stabilit anul 2013 An al Insurecției din Ianuarie

În ziua de 22 ianuarie 1863 a izbucnit insurecția îndreptată împotriva cotropitorilor ruși, iar scopul ei a fost restituirea Republicii celor Două Popoare. Impulsul pentru începerea acțiunilor militare a fost manifestul Guvernului Național Provizoriu reprezentând toate păturile societății de atunci, precum și ținuturile care se aflau în granițele istorice ale Primei Republici. În ciuda

granicach dawnej I Rzeczypospolitej. Pomimo poświęcenia i poniesionych ofiar zryw zakończył się klęską, a w odwecie władze carskie nasiliły represje przeciwko ludności cywilnej oraz całkowicie zlikwidowały resztki odrębności państwowej Królestwa Polskiego.

Honorując patriotyczne oddanie i szlachetne poświęcenie powstańców styczniowych, spłacamy dług wobec wielu pokoleń Polaków, którzy nie wahali się stanąć do walki w obronie wolności. Marian Langiewicz, dyktator i generał wojsk powstańczych, napisał: „Kraj, który ma takich żołnierzy, musi być wolnym i potężnym. Towarzysze broni! Ojczyzna i historia Was nie zapomni”.

Trudna historia i bolesne doświadczenia były źródłem siły i wytrwałości w walce o niepodległość całych pokoleń Polaków. Legenda i etos Powstania Styczniowego legły u podstaw odrodzonej Polski, a poświęcenia powstańców doprowadziły do odrodzenia naszej państwowości po 123 latach niewoli w 1918 roku.

Uchwała Senatu stanowi wyraz najwyższego hołdu poświęceniu i ofierze uczestników tamtych wydarzeń oraz wyraża pielęgnowany do dziś kult odpowiedzialności oraz obowiązku wobec Ojczyzny i Narodu.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia rok 2013 Rokiem Powstania Styczniowego. Zwraca się do instytucji państwowych i samorządowych wszystkich szczebli o godne uczczenie tej doniosłej rocznicy. (...).

Uchwałę podpisał
Marszałek Senatu Bogdan Borusewicz

sacrificiilor și jertfelor, acțiunea s-a terminat cu o înfrângere, iar în revanșă autoritățile țariste au înmulțit represaliile împotriva populației civile și au lichidat în totalitate rămășițele caracterului național al Regatului Polonez.

Cinstind devotamentul patriotic și sacrificiul nobil al insurgenților din ianuarie, plătim o datorie față de multe generații ale polonezilor, care n-au șovăit să intre în luptă pentru apărarea libertății. Marian Langiewicz, dictatorul și generalul armatelor insurgente, a scris: „Țara care are asemenea soldați trebuie să fie liberă și puternică. Tovarășii de arme! Patria și istoria nu Vă va uita”.

Istoria dificilă și experiența dureroasă au fost izvoarele puterii și rezistenței în lupta pentru independență a generații întregi de polonezi. Legenda și etosul Insurecției din Ianuarie au stat la baza Poloniei renăscute, iar sacrificiul insurgenților a condus la renașterea statalității noastre, după 123 de ani de robie, în anul 1918.

Hotărârea Senatului reprezintă expresia celui mai înalt omagiu adus sacrificiului și jertfei participanților la evenimentele de atunci și exprimă păstrarea până astăzi a cultului responsabilității și datoriei față de Patrie și Popor.

Senatul Republicii Polone stabilește anul 2013 drept An al Insurecției din Ianuarie. Se adresează tuturor instituțiilor de stat și locale de la toate nivelurile pentru sărbătorirea cu demnitate a acestei aniversări deosebite. (...).

Hotărâre semnată de
Mareșalul Senatului Bogdan Borusewicz
Trad. Barbara Breabăn

KALENDARIU M ROCZNIC 2013 CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

LUTY

- 1 II** – 95. rocznica śmierci **Tadeusza Micińskiego** (1873-1918), poety, dramaturga, prozaka, publicysty;
- 2 II** – 150. rocznica urodzin **Marii Rodziewiczówny** (1863-1944), powieściopisarki, nowelistki;
- 3 II** – 120. rocznica śmierci **Teofila Lenartowicza** (1822-1893), poety, rzeźbiarza;
- 4 II** – 75. rocznica śmierci **Karola Huberta Rostworowskiego** (1877-1938), dramaturga;
- 5 II** – 120. rocznica urodzin **Romana Ingardena** (1893-1970), filozofa i estetyka;
- 8 II** – 55. rocznica śmierci **Zbigniewa Pronaszki** (1885-1958), malarza, rzeźbiarza, grafika, scenografa; 200. rocznica śmierci **Tadeusza Czackiego** (1765-1813), polskiego działacza gospodarczego, oświatowego i historyka;
- 9 II** – 165. rocznica urodzin **Piotra Chmielowskiego** (1848-1904), krytyka i historyka literatury;

FEBRUARIE

- 1 II** – 95 de ani de la moartea lui **Tadeusz Miciński** (1873-1918), poet, dramaturg, prozator, publicist;
- 2 II** – 150 de ani de la nașterea **Mariei Rodziewiczówna** (1863-1944), autoare de romane, nuvele;
- 3 II** – 120 de ani de la moartea lui **Teofil Lenartowicz** (1822-1893), poet, sculptor;
- 4 II** – 75 de ani de la moartea lui **Karol Hubert Rostworowski** (1877- 1938), dramaturg;
- 5 II** – 120 de ani de la nașterea lui **Roman Ingarden** (1893-1970), filosof și estetician;
- 8 II** – 55 de ani de la moartea lui **Zbigniew Pronaszko** (1885-1958), pictor, sculptor, grafician, scenograf; 200 de ani de la moartea lui **Tadeusz Czacki** (1765-1813), activist în economie, învățământ și istoric;
- 9 II** – 165 de ani de la nașterea lui **Piotr Chmielowski** (1848-1904), critic și istoric literar;

- 10 II** – 10. rocznica śmierci **Antoniego Czubińskiego** (1928-2003), wybitnego historyka;
- 12 II** – 35. rocznica śmierci **Wiesława Dymnego** (1936-1978), scenarzysty filmowego, poety, prozaika, plastyka i satyryka; 215. rocznica śmierci **Stanisława Augusta Poniatowskiego** (1732-1798), króla Polski;
- 13 II** – 50. rocznica śmierci **Bolesława Hryniewskiego** (1875-1963), botanika, założyciela i prezesa Polskiego Towarzystwa Botanicznego;
- 14 II** – 195. rocznica urodzin **Gustawa Ehrenberga** (1818-1895), poety i działacza rewolucyjnego;
- 15 II** – 10. rocznica śmierci **Andrzeja Czyżowskiego** (1919-2003), dziennikarza, grafika i poety;
- 16 II** – 30. rocznica śmierci **Kazimierza Iłkowińskówny** (1892-1983), poetki, tłumaczki; 255. rocznica urodzin **Juliana Ursyna Niemcewicza** (1758-1841), poety, satyryka, dramaturga, powieściopisarza, pamiętnikarza, działacza politycznego;
- 17 II** – 20. rocznica śmierci **Włodzimierza Sedlaka** (1911-1993), polskiego twórcy bioelektroniki;
- 19 II** – 540. rocznica urodzin **Mikołaja Kopernika** (1473-1543), astronoma i matematyka, twórcy heliocentrycznej teorii budowy świata;
- 20 II** – 10. rocznica śmierci **Jana Józefa Szczepańskiego**, (1919-2003), pisarza reportera, eseisty, scenarzysty i tłumacza;
- 21 II** – 55. rocznica śmierci **Henryka Arctowskiego** (1871-1958), podróżnika, geografą i geofizyka;
- 22 II** – 115. rocznica urodzin **Karola Bunscha** (1898-1987), pisarza historycznego; 30. rocznica śmierci **Mieczysława Jastruna** (1903-1983), poety, prozaika, eseisty, tłumacza;
- 24 II** – 85. rocznica powstania **Biblioteki Narodowej w Warszawie** (1928);
- 27 II** – 145. rocznica śmierci **Waleriana Łukasińskiego** (1786-1868), majora, działacza niepodległościowego;
- 28 II** – 35. rocznica śmierci **Janusza Meissnera** (1901-1978), pisarza, lotnika;
- 10 II** – 10 ani de la moartea lui **Antoni Czubiński** (1928-2003), renumit istoric;
- 12 II** – 35 de ani de la moartea lui **Wiesław Dymny** (1936-1978), scenarist de filme, poet, prozator, plastician și satiric; 215 ani de la moartea lui **Stanisław August Poniatowski** (1732-1798), rege al Poloniei;
- 13 II** – 50 de ani de la moartea lui **Bolesław Hryniewski** (1875-1963), botanist, întemeietorul și președintele Societății Poloneze de Botanică;
- 14 II** – 195 de ani de la nașterea lui **Gustaw Ehrenberg** (1818-1895), poet și militant revoluționar;
- 15 II** – 10 ani de la moartea lui **Andrzej Czyżowski** (1919-2003), jurnalist, grafician și poet;
- 16 II** – 30 de ani de la moartea **Kazimierei Iłkowińskówna** (1892-1983), poetă, traducătoare; 255 de la nașterea lui **Julian Ursyn Niemcewicz** (1758-1841), poet, satiric, dramaturg, romancier, memorialist, militant politic;
- 17 II** – 20 de ani de la moartea lui **Włodzimierz Sedlak** (1911-1993), creator polonez al bioelectronicii;
- 19 II** – 540 de ani de la nașterea lui **Mikołaj Kopernik** (1473-1543), astronom și matematician, creatorul teoriei heliocentrice a structurii lumii;
- 20 II** – 10 ani de la moartea lui **Jan Józef Szczepański** (1919-2003), reporter, eseist, scenarist și traducător;
- 21 II** – 55 de ani de la moartea lui **Henryk Arctowski** (1871-1958), călător, geograf și geofizician;
- 22 II** – 115 ani de la nașterea lui **Karol Bunscha** (1898-1987), scriitor, istoric; 30 de ani de la moartea lui **Mieczysław Jastrun** (1903-1983), poet, prozator, eseist, traducător;
- 24 II** – 85 de ani de la înființarea **Bibliotecii Naționale din Varșovia** (1928);
- 27 II** – 145 de ani de la moartea lui **Walerian Łukasiński** (1786-1868), maior, militant pentru independență;
- 28 II** – 35 de ani de la moartea lui **Janusz Meissner** (1901-1978), scriitor, aviator.

Kronika bukowińskich Polaków

1913

Cronica polonezilor bucovineni

Styczeń

01.01. – **Czerniowce:** Ukazał się pierwszy numer 31. rocznika „Gazety Polskiej”. Tutaj podano do wiadomości, iż w biurze VI departamentu Magistratu są do sprawdzenia listy wyborców przed 23 stycznia 1913 r. Ewentualne reklamacje można było zgłaszać od 16 do 23 stycznia 1913 r.

01.01. – **Czerniowce,** dom posła dr. Stanisława Kwiatkowskiego: Staropolskim zwyczajem przedstawiciele wszystkich polskich organizacji czerniowieckich przybyli, aby podziękować posłowi za wspieranie i skuteczną pracę patriotyczną na rzecz bukowińskich Polaków oraz złożyć noworoczne życzenia pomyślności. W imieniu

Ianuarie

01.01 – **Cernăuți:** A apărut primul număr 31 al anuarului „Gazetei Polone”. Aici se anunță că în biroul VI al departamentului Magistratului pot fi verificate listele de alegători înainte de 23 ianuarie 1913. Eventualele reclamații pot fi făcute de la 16 la 23 ianuarie 1913.

01.01 – **Cernăuți,** casa deputatului dr. Stanisław Kwiatkowski: Conform unui vechi obicei polonez, reprezentanții tuturor organizațiilor poloneze din Cernăuți au venit să îi mulțumească deputatului pentru excelența și eficiența activitate patriotice în folosul polonezilor bucovineni și să îi adreseze urări de succes

zebranych przemawiał prof. Zygmunt Lubertowicz, który uwydatnił wszystkie najważniejsze osiągnięcia Kwiatkowskiego i zapewnił o szczerzej wdzięczności oraz poparciu ze strony rodaków. Zgromadzeni wysłali telegramy z życzeniami noworocznymi do abpa dr. Józefa Bilczewskiego i posła dr. Stanisława Głębińskiego.

01.03. – Czerniowce: Na drugim posiedzeniu Sejmu bukowińskiego grupa posłów polskich i rumuńskich wniosła interpelację do prezydenta kraju jako przewodniczącego Rady Szkolnej Krajowej w sprawie niereagowania na uzasadnione wnioski Polaków radowieckich o utworzenie klasy z polskim językiem wykładowym dla przeszło siedemdziesięciorga dzieci w wieku szkolnym i szykanowania polskich dzieci za uczęszczanie na naukę religii i modlitwy w języku ojczystym. Na wniosek komisji skarbowej, referowany przez dr. Stanisława Kwiatkowskiego, Sejm uchwalił otworzyć Bankowi Polskiemu w Czerniowcach kredyt w odpowiedniej wysokości.

01.05. – Czerniowce: Podczas mszy św. w ormiańskokatolickim kościele parafialnym pw. św. Grzegorza Illuminatora chór „Ogniska” śpiewał kolędy.

01.05. – Czerniowce, sala biblioteczna Domu Polskiego: Stowarzyszenie Rękodzielników Polskich „Gwiazda” urządziło tradycyjny opłatek.

01.05.-06. – Czerniowce: Chór „Ogniska” odwiedzał rodziny polskie i kolędował, zbierając datki na fundusz polskiego Domu Akademickiego.

01.06. – Czerniowce: W czasie sumy w ormiańskokatolickim kościele parafialnym pw. św. Grzegorza Illuminatora w uroczystość Trzech Króli chór „Ogniska” śpiewał kolędy. Po sumie odbyła się ceremonia święcenia wody jordańskiej.

01.06. – Czerniowce, sala biblioteczna Domu Polskiego: Odbył się wieczór muzyczno-wokalny z tańcami na fundusz gwiazdki dla ubogiej dziatwy polskiej ze szkół czerniowieckich.

01.07. – Czerniowce, sala biblioteczna Domu Polskiego: Dr Stanisław Kwiatkowski wygłosił kolejny wykład w ramach kursu samarytańskiego.

01.08. – Czerniowce: Rada Szkolna Krajowa reskryptem zezwoliła na otwarcie kursu przygotowawczego do I klasy Gimnazjum Polskiego Realnego pod kierownictwem nauczyciela miejskiego Rudolfa Janiszewskiego.

01.12. – Czerniowce: Wychowanki Zakładu SS. Rodziny Maryi wystawiły Jaselka.

01.12. – Radowce: Ks. prał. Swoboda w asyście trzech kapłanów odprowadził na miejsce wiecznego spoczynku Rafała Kajetanowicza, pierwszego prezesa i członka honorowego miejscowej Czytelnicy Polskiej, jednego z najbardziej zasłużonych działaczy na polu uświadomienia narodowego w mieście. W pogrzebie wziął udział chór czerniowieckiego „Ogniska”, który w kościele i przy grobie śpiewał pieśni żałobne.

în Noul An. În numele celor prezenți a vorbit prof. Zygmunt Lubertowicz care a evidențiat toate realizările mai importante ale lui Kwiatkowski și l-a asigurat de sincera recunoștință și sprijinul compatrioților. Cei prezenți au trimis o telegramă cu urări de Anul Nou arh. dr. Józef Bilczewski și deputatului dr. Stanisław Głębiński.

01.03. – Cernăuți: La cea de a doua ședință a Seimului bucovinean, grupul deputaților polonezi și români a înaintat o interpelare către președintele țării ca președinte al Consiliului Școlar al Țării în problema lipsei de reacție la moțiunea justificată a polonezilor din Rădăuți privitoare la înființarea unei clase cu limba de predare polonă pentru peste 70 de copii de vârstă școlară și șicanarea copiilor pentru frecventarea orelor de religie și pentru rugăciunile în limba maternă. La propunerea comisiei financiare prezentată de dr. Stanisław Kwiatkowski, Seimul a decis să deschidă Băncii Polone din Cernăuți un credit corespunzător.

01.05. – Cernăuți: În timpul Sf. Liturghii din biserica parohială armeano-catolică cu hramul Sf. Grzegorz Illuminatorul, corul „Ognisko” a cântat colinde.

01.05. – Cernăuți, sala bibliotecii Casei Polone: Asociația Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” a organizat întâlnirea tradițională de opłatek.

01.05-06. – Cernăuți: Corul Societății „Ognisko” a vizitat familiile poloneze și a colindat, adunând, bani pentru fondul polonez al Casei Universitarilor.

01.06. – Cernăuți: În timpul liturghiei în biserica parohială armeano-catolică cu hramul Sf. Grzegorz Illuminatorul în sărbătoarea Trei Crai, corul Societății „Ognisko” a cântat colinde. Apoi a avut loc ceremonia sfințirii apei.

01.06. – Cernăuți, sala bibliotecii Casei Polone: A avut loc o seară vocal-muzicală cu dans pentru fondul destinat cadourilor de Moș Nicolae pentru copiii săraci polonezi din școlile cernăuțene.

01.07. – Cernăuți, sala bibliotecii Casei Polone: Dr. Stanisław Kwiatkowski a conferențiat, din nou, la cursul samaritean.

01.08. – Cernăuți: Consiliul Școlar al Țării a avizat deschiderea cursului pregătitor pentru cl. I a Gimnaziului Real Polonez condus de profesorul Rudolf Janiszewski.

01.12. – Cernăuți: Elevele Așezământului Surorilor Familiei Mariei au prezentat Jaselka.

01.12. – Rădăuți: Pr. prelat Swoboda asistat de trei preoți a condus pe ultimul drum pe Rafał Kajetanowicz, primul președinte și membru de onoare al Societății Polone de Lectură din localitate, unul dintre activiștii cu merite deosebite în conștientizarea națională. La înmormântare a luat parte corul Societății „Ognisko” care a cântat, la biserică și mormânt, cântece funebre.

01.17. – Lwów: Dla uczczenia powstańców Adolf Stroner napisał wiersz „W 50-tą rocznicę powstania styczniowego 1863/4. Wiersz poświęcony bohaterom walk z tej doby” zamieszczony w felietonie 7. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 23 stycznia.

01.18. – Praga, Akademia Nauk Politycznych: Prof. dr Alfred Halban rozpoczął wykłady w języku polskim „O polskich dążeniach politycznych i gospodarczych”.

01.18. – Seret, sala „Annahof”: Staraniem miejscowej Czytelni Polskiej TSL odbyło się przedstawienie Jasełek.

01.<19. – Lwów: Galicyjski Wydział Krajowy udzielił Bursie Polskiej im. A. Mickiewicza w Czerniowcach 400 k jednorazowego zasiłku.

01.19. – Czerniowce: Ukazał się 6. numer 31. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym wydrukowano wiersz Zygmunta Lubertowicza „Na obczyźnie” i zachęcano do nabywania wydanych przez TSL nalepek (wg rysunku Wojciecha Jastrzębowski) na dochód Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Uczestników Powstania Polskiego 1863/64.

01.19. – Czerniowce, sala Bursy Rękodzielniczej im. J. Kilińskiego: Wychowankowie Bursy wraz z terminatorami polskimi spoza niej wystawili Jasełka.

01.19. – Czerniowce, lokal Stowarzyszenia Rękodzielników Polskich „Gwiazda”: Odbyło się walne zgromadzenie członków istniejącej od 1 listopada 1911 r. Polskiej Kasy Rękodzielniczej. Sprawozdanie z rocznej działalności oddało rzeczywisty stan rzeczy i zapowiadało pomyślny rozwój tej najmłodszej polskiej instytucji bukowińskiej. Radą nadzorczą kierował Władysław Strzałkowski. Do rady ponownie wybrani zostali: Jan Dubi i Dominik Kobusiewicz.

01.19. – Głębocka, Czytelnia Polska: Miejscowi Polacy uczcili pamięć powstania styczniowego stosownym przemówieniem dr. Aleksandra Skibniewskiego, przeszło godzinny odczytem ks. Józefa Janiszewskiego o powstaniu oraz odśpiewaniem pieśni patriotycznych.

01.19. – Radowce: Odbył się wiec polski z udziałem posła dr. Stanisława Kwiatkowskiego, wiceprezesa czerniowieckiego „Sokoła” Adama Walewskiego i profesora Gimnazjum Polskiego w Czerniowcach Zygmunta Lubertowicza oraz około dwustu miejscowych Polaków. Tematem wiecu była sprawa nauczania języka polskiego, religii w języku ojczystym i znęcania się nauczycieli niemieckich nad polskimi dziećmi. Wiec uchwalił rezolucje, m.in. piętnujące nauczycieli niemieckich za znęcanie się nad dziećmi polskimi i wyrażające podziękowanie Kołu Polskiemu oraz posłom polskim i rumuńskim za obronę polskich uczniów oraz wysłał telegramy do prezydenta Bukowiny Rudolfa Meranu, do posła dr. Stanisława Głębińskiego i do polskiego koła sejmowego. Po wiecu obradowało walne zgromadzenie członków,

01.17. – Lvov: Pentru cinstitirea insurgenților, Adolf Stroner a scris poezia „La 50 de ani de la insurecția din ianuarie 1863/64. Poezie închinată eroilor luptelor din această perioadă” publicată în foiletonul 7 al „Gazetei Polone” de joi, 23 ianuarie.

01.18. – Praga, Academia de Științe Politice: Prof. dr. Alfred Halban a început cursurile în limba polonă „Despre aspirațiile politice și economice poloneze”.

01.18. – Siret, sala „Annahof”: Prin strădania Societății Polone de Lectură a SȘP din localitate a avut loc un spectacol cu Jasełka.

01.<19. – Lvov: Conducerea Națională a Galiției a acordat Internatului Polonez „A. Mickiewicz” din Cernăuți 400 c. cu o singură alocație.

01.19. – Cernăuți: A apărut nr. 31 al anuarului „Gazetei Polone” în care s-a tipărit poezia lui Zygmunt Lubertowicz „A trăi în străinătate” și se îndemna la procurarea de etichete (după desenul lui Wojciech Jastrzębski) în folosul Societății de Ajutor Reciproc a Participanților la Insurecția Polonă 1863/64.

01.19. – Cernăuți, sala Internatului Meșteșugăresc „J. Kiliński”: Elevii Internatului și calfele poloneze au prezentat Jasełka.

01.19. – Cernăuți, localul Asociației Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda”: A avut loc adunarea generală a membrilor Casei Polone Meșteșugărești existente de la 1 noiembrie 1911. Darea de seamă asupra activității de un an a redat adevărata stare de lucruri și a prevăzut dezvoltarea cu succes a celei mai tinere instituții poloneze din Bucovina. Consiliul de administrație a fost condus de Władysław Strzałkowski. În consiliu au fost realeși: Jan Dubi și Dominik Kobusiewicz.

01.19. – Adâncata, Societatea Polonă de Lectură: Polonezii din localitate au sărbătorit aniversarea insurecției din ianuarie prin conferința pr. Józef Janiszewski, care a durat peste o oră, și prin cântece patriotice.

01.19. – Rădăuți: A avut loc adunarea poloneză cu participarea deputatului dr. Stanisław Kwiatkowski, a vicepreședintelui Asociației „Sokol” din Cernăuți – Adam Walewski și a profesorului Gimnaziului Polonez din Cernăuți – Zygmunt Lubertowicz precum și a aprox. 200 de polonezi din localitate. Tema adunării a fost problema învățării limbii polone, a religiei în limba maternă și tracasarea copiilor polonezi de către profesorii germani. Adunarea a adoptat o rezoluție, printre altele criticând profesorii germani pentru persecutarea copiilor polonezi și adresând mulțumiri Cercului Polonez precum și deputaților polonezi și români pentru apărarea elevilor polonezi și a trimis telegrame președintelui Bucovinei Rudolf Meranu, deputatului dr. Stanisław Głębiński și cercului polonez

którzy stwierdzili, że Czytelnia rozwija się pomyślnie i jest filarem miejscowej Polonii, pomimo szczupłości funduszów i pomieszczenia. Zgromadzenie wybrało członków wydziału oraz ponownie ks. Jana Pawła Wieckiego na prezesa Czytelni Polskiej. Prezesem Koła Pań jednogłośnie została wybrana majorowa Gałkiewiczowa.

01.22. – Czerniowce: Pod przewodnictwem prezydenta Rady Kultury Krajowej dr. Kajetana Stefanowicza odbyło się ogólne posiedzenie Rady Kultury Krajowej. Główny referat o szczepieniach ochronnych i dwu innych ważnych sprawach wygłosił emerytowany starszy lekarz sztabowy z Milijowa dr Teodor Bohosiewicz. Rada Kultury Krajowej ogłosiła konkurs na posadę kancelisty.

01.22. – Głębocka: Na okoliczność 50. rocznicy powstania styczniowego ks. Józef Janiszewski odprawił w kościele rzymskokatolickim uroczystą mszę św. i wygłosił stosowne kazanie. Licznie zgromadzeni Polacy odśpiewali „Przed oczy Twoje, Panie” oraz „Boże, coś Polskę...”.

01.<23. – Lwów: Bolesław Echowicz napisał recenzję pracy prof. dr. Jana Nistora pt. „Handel ud Wandel in der Moldau bis zum Ende des 16 Jahrhunderts”, wydanej przez Pardiniego w Czerniowcach 1912 r. Recenzja ukazała się drukiem w rubryce Wiadomości artystyczne i literackie 7. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 23 stycznia. W tym samym numerze z okazji 50. rocznicy wybuchu powstania styczniowego wydrukowano dwa okolicznościowe wiersze: „W 50-tą rocznicę powstania styczniowego 1863/4” Adolfa Stronera i „W styczniowy świt” Zygmunta Lubertowicza.

01.<23. – Wiedeń: Cesarz mianował dr. Maurycego Rudnika radcą Rządu Krajowego i krajowym referentem sanitarnym w bukowińskim Rządzie Krajowym.

01.<23. – Wiedeń: W podziękowaniu za ofiarowane obrazy ludowych typów bukowińskich i galicyjskich arcyksiążę Karol Franciszek Józef obdarował autorkę Augustę Kochanowską złotą broszką wysadzaną brylantami z inicjałami arcyksięcia i koroną.

01.23. – Lwów: Bolesław Echowicz napisał korespondencję na okoliczność krakowskich i lwowskich obchodów 50. wybuchu powstania styczniowego, która pt. „W 50-tą rocznicę owego roku krwi i chwały” została wydrukowana w 9. numerze „Gazety Polskiej” z czwartku 30 stycznia.

01.24. – Czerniowce, Dom Polski: Na posiedzeniu wydziału TBPICP prezes dr Stanisław Kwiatkowski przedstawił zasługi Władysława Mierzwińskiego jako gorliwego i wytrwałego działacza polskiego i zgłosił wnioski na walne zgromadzenie o „uznanie niespożytych zasług tego gorliwego i sumiennego pracownika”.

01.25. – Czerniowce, Bursa Polska im. A. Mickiewicza: Dla uczczenia rocznicy powstania styczniowego odbyła się akademicka, na którą złożyło się piękne słowo

din Seim. După adunare, membrii adunării generale au dezbătut afirmând că Societatea de Lectură se dezvoltă și este o coloană a comunității poloneze din localitate, în ciuda fondurilor mici și sediului. Adunarea a ales membrii conducerii și a reales ca președinte al Societății Polone de Lectură pe pr. Jan Paweł Wiecki. Soția maiorului Gałkiewicz a fost aleasă în unanimitate președintă a Cercului Doamnelor.

01.22. – Cernăuți: Sub conducerea președintelui Consiliului Culturii Țării – dr. Kajetan Stefanowicz s-a desfășurat ședința generală a consiliului. Referatul principal despre vaccinările preventive și alte două probleme importante a fost prezentat de medicul Teodor Bohosiewicz din Milijów. Consiliul Culturii Țării a anunțat concursul pentru postul de funcționar al cancelariei.

01.22. – Adâncata: Cu prilejul celei de a 50-a aniversări a insurecției din ianuarie pr. Józef Janiszewski a oficiat în biserica romano-catolică o Sf. Liturghie solemnă, cu o predică corespunzătoare. Numeroșii polonezi prezenți au cântat „Przed oczy Twoje, Panie” și „Boże, coś Polskę...”.

01.<23. – Lvov: Bolesław Echowicz a scris o recenzie a lucrării prof. dr. Ioan Nistor intitulată „Handel und Wandel in der Moldau bis zum Ende des 16 Jahrhunderts” editată de Pardini în Cernăuți, în anul 1912. Recenzia a fost tipărită la rubrica Știri artistice și literare în nr. 7 al „Gazetei Polone” de joi, 23 ianuarie. În același număr, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la izbucnirea insurecției din ianuarie, s-au tipărit două poezii ocazionale: „La 50 de ani de la insurecția din ianuarie 1863/64” de Adolf Stroner și „Zori de ianuarie” de Zygmunt Lubertowicz.

01.<23. – Viena: Împăratul l-a numit pe Mauryce Rudnik consilier al Conducerii Țării și referent sanitar în conducerea din Bucovina.

01.<23. – Viena: În semn de mulțumire pentru tablourile oferite care prezintă tipuri populare bucovinene și galițiene, arhiducele Karl Franz Jozef a dăruit autoarei Augusta Kochanowska o broșă cu briliante cu inițialele arhiducelui și coroană.

01.23. – Lvov: Bolesław Echowicz a trimis o corespondență privind sărbătorirea celor 50 de ani de la izbucnirea insurecției din ianuarie în Cracovia și Lvov, corespondența cu titlul „La a 50-a aniversare a aceluia an de sânge și slavă” a fost tipărită în nr. 9 al „Gazetei Polone” de joi, 30 ianuarie.

01.24. – Cernăuți, Casa Polonă: La ședința conducerii APAF și L președintele dr. Stanisław Kwiatkowski a prezentat meritele lui Władysław Mierzwiński ca zelos și perseverent activist polonez și a propus ca la adunarea generală să fie „recunoscute meritele neobosite ale acestui zelos și conștiincios lucrător”.

01.25. – Cernăuți, Internatul Polonez „A. Mickiewicz”: Pentru celebrarea aniversării insurecției din ianuarie a avut loc o festivitate alcătuită din cuvânt

wstępne i na zakończenie rektora Bursy ks. Feliksa Lewandowskiego, odczyt o powstaniu subprefekta Wincentego Grubera i pieśni narodowe w wykonaniu chóru wychowanków.

01.<26. – **Czerniowce**: Abp dr Józef Bilczewski ofiarował 100 k na cele Bursy Rękodzielniczej im. J. Kilińskiego

01.26. – **Czerniowce**, Bursa Katolicka im. Issakowicza: Dla uczczenia 50. rocznicy powstania styczniowego wychowankowie Bursy urządzili akademię, na której program złożyły się: „Słów kilka o powstaniu”, „Spartanka” Mariana Signio, deklamacja z towarzyszeniem fortepianu, „Jasełka polskie, I odsłona” z akompaniamentem orkiestry smyczkowej, „Orzeł Biały” i „Dzwony” w wykonaniu chóru męskiego wychowanków, deklamacja fragmentu IV części „Dziadów” A. Mickiewicza, wieniec polskich pieśni w wykonaniu chóru mieszanego.

01.26. – **Czerniowce**, Zakład Naukowo-Wychowawczy SS. Rodziny Maryi: Wychowanki bardzo dobrze wystawiły kilkakrotnie odkładane Jasełka ks. Jana Miodońskiego. Przedstawienie przyniosło 264 k, z których 100 ofiarowano na Gimnazjum Polskie, a 164 na gwiazdkę dla biednych dzieci.

01.26. – **Czerniowce**: Odbyło się doroczne walne zgromadzenie członków bukowińskiego Koła Polskiego.

01.26. – **Głęboka**, sala Domu Niemieckiego: Pod kierunkiem ks. Józefa Janiszewskiego miejscowe kółko amatorskie wystawiło Jasełka ks. L. Soleckiego. Przepelniona sala publicznością polską, niemiecką i żydowską ogniście oklaskiwała widowisko. Nade wszystko podobał się żywy obraz przedstawiający pasterzy i Trzech Króli u źlóbka oświetlony ogniem bengalskim. Po widowisku Prajznerówna odśpiewała hymn abstynentów. Dochód przekazano na fundusz budowy Domu Polskiego.

01.26. – **Seret**, Czytelnia Polska: Wiceprezes Czytelni Polskiej TSL ks. Alojzy Kucharski zwołał walne zgromadzenie członków, którzy po wysłuchaniu sprawozdania z działalności i udzieleniu absolutorium wydziałowi wybrali nowy zarząd. Prezesem został kandydat notarialny Jan Roch Przeździecki.

01.30. – **Czerniowce**, sala biblioteczna Domu Polskiego: Odbyła się uczta pożegnalna Władysława Mierzwińskiego przygotowana przez TBPiCP, Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” i Stowarzyszenie Rękodzielników Polskich „Gwiazda”. Przedstawiciele tych organizacji wznosili toasty na cześć solenizanta i wskazywali na jego zasługi dla środowiska polskiego Czerniowiec i Bukowiny.

01.31. – **Czerniowce**, Rada Szkolna Krajowa: Polska prowizoryczna nauczycielka w Kaczyce Michalina Grabowska została mianowana stałą nauczycielką w Mikułowej Polanie.

introdutiv și de încheiere al rectorului Internatului pr. Feliks Lewandowski, referat despre insurecție al subprefectului Wincenty Gruber și cântece naționale interpretate de corul elevilor.

01.<26. – **Cernăuți**: Arh. dr. Józef Bilczewski a donat 100 c. pentru Internatul Meșteșugăresc „J. Kiliński”.

01.26. – **Cernăuți**, Internatul Catolic „Issakowicz”: Pentru celebrarea celei de a 50-a aniversări a insurecției din ianuarie, elevii Internatului au organizat o festivitate al cărei program a cuprins: „Câteva cuvinte despre insurecție”, „Spartana” de Marian Signio, recitare cu acompaniament de pian, „Jasełka poloneze”, I tablou cu acompaniament de orchestră de coarde, „Vulturul Alb” și „Clopotele” executate de corul bărbătesc al elevilor, declamarea unui fragment din partea a IV-a a „Străbunilor” lui A. Mickiewicz, cântece poloneze în interpretarea corului mixt.

01.26. – **Cernăuți**, Așezământul Surorilor Familiei Mariei: Elevele au prezentat, de câteva ori, Jasełka pr. Jan Miodoński. Reprezentația a adus 264 c., din care 100 au fost donate Gimnaziului Polonez, iar 164 pentru cadouri pentru copiii săraci.

01.26. – **Cernăuți**: A avut loc adunarea generală anuală a membrilor Cercului bucovinean Polonez.

01.26. – **Adâncata**, sala Casei Polone: Sub îndrumarea pr. Józef Janiszewski cercul de amatori din localitate a prezentat Jasełka pr. L. Solecki. Sala plină cu public polonez, german și evreu a aplaudat spectacolul. Cel mai mult a plăcut tabloul vivand care reprezenta păstorii și cei Trei Crai la ieslea luminată cu foc de artificii. Apoi Prajznerówna a cântat imnul abstenenților. Venitul a fost donat pentru construcția Casei Polone.

01.26. – **Siret**, Societatea Polonă de Lectură: Vicepreședintele pr. Alojzy Kucharski a convocat adunarea generală a membrilor care, după audierea dării de seamă asupra activității și eliberarea conducerii din funcție, a ales noua conducere. Candidatul notarial Jan Roch Przeździecki a fost ales președinte.

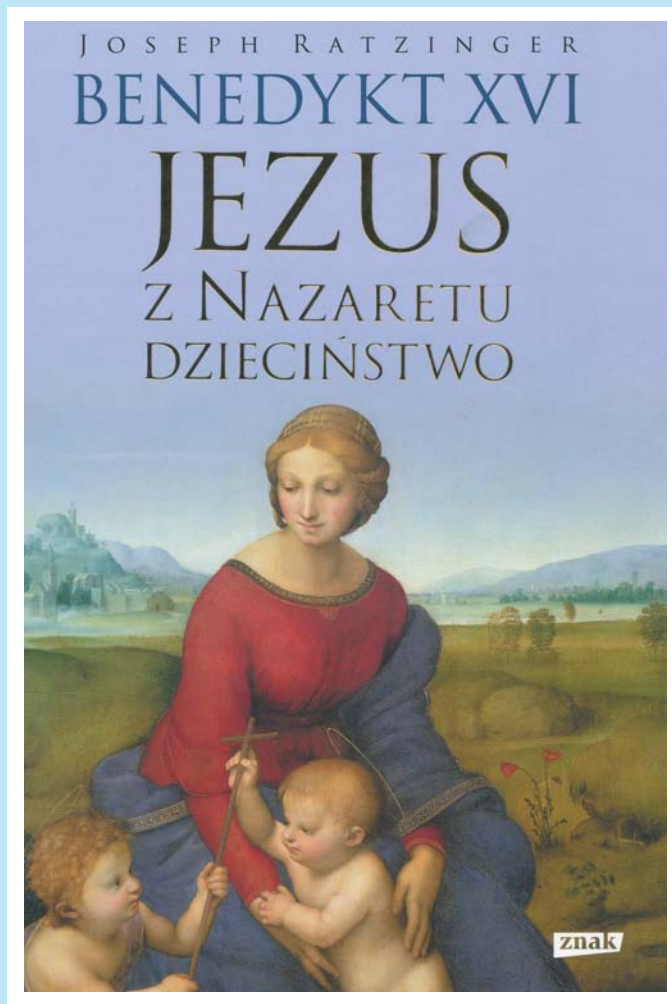
01.30. – **Cernăuți**, sala bibliotecii Casei Polone: A avut loc festivitatea de adio a lui Władysław Mierzwiński pregătită de APAF și L, Asociația de Gimnastică „Sokół” și Asociația Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda”. Reprezentanții acestor organizații au toastat pentru cel sărbătorit și au arătat meritele lui pentru comunitatea poloneză din Cernăuți și Bucovina.

01.31. – **Cernăuți**, Consiliul Școlar al Țării: Învățătoarea provizorie din Cacica – Michalina Grabowska a fost numită definitiv în Poiana Micului.

RECENZJE / RECENZII

„Dzieciństwo Chrystusa”

„Copilăria lui Isus”

O pierwszej lekturze papieża Benedykta XVI pod tytułem „Jezus z Nazaretu” pisałem w artykule „Klucz do poznania Pana” („Polonus” 6/2007, s. 17-18). O drugiej była mowa w artykule „Boski styl” („Polonus” 1/2012, s. 23-27). Na tom trzeci czekaliśmy i doczekaliśmy się! 15 sierpnia 2012 r. Ojciec Święty ukończył w Castel Gandolfo kolejną lekturę i daje nam do rąk książeczkę pod znamienym tytułem „Dzieciństwo”. Tłumaczem jest ten sam dominikanin – o. Wiesław Szymona OP. Autor tak mówi o trzeciej części: „Mogę wreszcie oddać w ręce Czytelniczek i Czytelników od dawna przyobiecana książeczkę zawierającą historię dzieciństwa Jezusa. Nie jest to trzecia część, lecz swoisty »przedpokój« do dwu pierwszych części poświęconych postaci i posłannictwu Jezusa z Nazaretu”. Lektura pomaga zrozumieć sens wydarzeń, które miały miejsce w pierwszych latach Chrystusa.

Na samym początku lektury (rozdział 1, „Skąd Ty jesteś?”) papież zadaje pytanie o pochodzenie Jezusa – o Jego istotę i posłannictwo. To pytanie zadał

Despre prima carte a papei Benedict al XVI-lea intitulată „Isus din Nazaret” am scris în articolul „Cheia spre cunoașterea Domnului” („Polonus” 6/2007, pp. 17-18). Despre a doua a fost vorba în articolul „Stilul divin” („Polonus” 1/2012, pp. 23-27). Cel de al treilea volum l-am așteptat și am trăit să îl vedem! La 15 august 2012, Sfântul Părinte a terminat, la Castel Gandolfo, următoarea carte și ne pune la îndemână cărticica cu un titlu semnificativ „Copilăria”. Traducător este același dominican – Wiesław Szymona. Autorul spune așa despre partea a treia: „Pot, în sfârșit, să pun la îndemâna Cititoarelor și Cititorilor o cărticică de mult promisă care cuprinde istoria copilăriei lui Isus. Nu este partea a treia, ci o «anticameră» specifică către primele două părți dedicate figurii și misiunii lui Isus din Nazaret”. Cartea ne ajută să înțelegem sensul evenimentelor, care au avut loc în primii ani ai lui Cristos.

La începutul cărții (capitolul 1, „De unde ești?”) papa adresează întrebarea despre originea lui Isus – despre ființa și misiunea Lui. Această întrebare i-a pus-o Pilat lui Isus. Aceasta a avut loc în timpul interogatoriului Mântuitorului. Isus a răspuns la aceasta așa: „Eu, spre aceasta M-am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să dau mărturie pentru adevăr

Historyczna prawda i teologiczna medytacja Benedykta XVI o narodzeniu Jezusa

Prolog do bestsellerowego Jezusa z Nazaretu

Benedykt XVI domyka swój cykl książek o postaci i przesłaniu Jezusa. Tym razem Papież opowiada o najbardziej tajemniczym i najmniej znanym okresie Jego życia: narodzeniu i dzieciństwie. Pokazuje Jezusa, który przychodzi na świat w konkretnym miejscu, czasie i rodzinie. Stara się też odpowiedzieć na pytanie: co narodzenie Jezusa oznacza dla każdego z nas?

Jezus z Nazaretu. Dzieciństwo jest zapisem rozmyślań Benedykta XVI. To przejmująca medytacja kapłana i efekt osobistego odkrywania tajemnicy Wcielenia.

W tej książce usilowałem nawiązywać dialog z tekstami Ewangelii. Jestem przy tym świadom, że ta rozmowa, w której zajął się sobą przeszłość, teraźniejszość i przyszłość, nigdy nie może się zakończyć oraz że żadna interpretacja nie dorówna wielkością tekstów biblijnym. Mam nadzieję, że mimo swych ograniczeń ta mała książka może pomóc wielu osobom na ich drodze do Jezusa i z Jezusem.

(fragment Wstępu)

Jezusowi Piłat. Mialo to miejsce podczas przesłuchania Zbawiciela. Jezus odpowiedział na nie tak: „ja się na to narodziłem i na to przyszedłem na świat, aby dać świadectwo prawdzie” (J 18,37). Pytanie o to, „skąd” Chrystus jest, pojawia się nie tylko w tym miejscu Ewangelii. To pytanie zadawali także Nazarejczycy modlący się w synagodze w ów pamiętny dzień, kiedy to sam Jezus był tam razem z nimi i czytał wybrany fragment z prorocstwa Izajasza, który to fragment odniósł do siebie. Słuchacze byli zbulwersowani, iż Jezus czyni siebie kluczem interpretacji świętych słów. Podobnie mówił Filip do Natanaela: „Znaleźliśmy tego, o którym pisał Mojżesz w Prawie i Prorocy – Jezusa, syna Józefa, z Nazaretu”. A co wtedy powiedział Natanael? „Czy może być co dobrego z Nazaretu?”. Na to pytanie cztery Ewangelie udzielają odpowiedzi. Jest o tym mowa w genealogiach – na samym początku Ewangelii według świętego Mateusza oraz w Ewangelii według św. Łukasza, gdy pisze o początku publicznej działalności Jezusa.

Autor skupia uwagę na genealogii konkludując: „Obydwaj ewangeliści przywiązują wagę nie do poszczególnych imion, lecz do symbolicznej struktury, w której jest usytuowane miejsce Jezusa w historii – Jego włączenie w historyczne drogi obietnicy oraz nowy początek, który w paradoksalny sposób, wraz z ciągłością działania Boga w historii, znamionuje pochodzenie Jezusa”. Takiej genealogii u ewangelisty Jana nie ma, ale jest mowa o Słowie. „Człowiek Jezus jest namiotem Słowa, wiecznego Boskiego Logosu na tym świecie (...) W ten sposób Jan ponownie zreasumował najgłębsze znaczenie obydwu genealogii”.

Na następnych stronach książki (rozdział 2, „Zwiastowanie. Narodzenie Jana Chrzciciela i narodzenie Jezusa”) jest mowa o literackim charakterze tekstów. Autor wyjaśnia, że ewangeliści – Mateusz i Łukasz posługują się nie tylko cytatami ze Starego Testamentu, ale swą wiedzę czerpią z tradycji rodzinnych. „Każdy na właściwy sobie sposób, nie chcieli opowiadać różnych »historii«; chcieli napisać historię, rzeczywistą historię wydarzeń – oczywiście interpretowaną i rozumianą w świetle słowa Bożego. Znaczący to również, że ich celem nie było opowiedzenie wszystkiego, lecz zapisanie tylko tego, co w świetle słowa Bożego i dla powstającej wspólnoty wiary wydawało się mieć istotne znaczenie”.

Po dziś dzień intrygujące jest zagadnienie określenia dokładnej daty narodzenia Chrystusa. Jest ona związana z innymi datami historycznymi: panowanie cesarza Augusta, Heroda Wielkiego i innych osób, o których wspomina Józef Flawiusz (rozdział 3, „Narodzenie Jezusa w Betlejem”). Benedykt XVI podaje nie tylko historyczne przesłanki do stwierdzenia faktów, ale także interpretację natchnionych tekstów według Ojców Kościoła: Justyna Męczennika, Orygenes, Augustyna oraz współczesnych biblistów. Ten sposób interpretacji dotyczy także przedstawienia Jezusa w świątyni.

(Ioan 18,37)”. Întrebarea „de unde” este Cristos apare nu doar în acest loc al Evangheliei. Această întrebare au pus-o și Nazarineenii care se rugau în sinagogă în acea memorabilă zi, când însuși Isus a fost acolo împreună cu ei și a citit un fragment ales din prorocirea lui Isaia, fragment pe care l-a raportat la sine. Ascultătorii au fost bulversați că Isus face din sine cheia interpretării cuvintelor sfinte. La fel a vorbit Filip către Natanael: „L-am aflat pe Acela despre care au scris Moise în Lege și Prorocii, pe Isus, fiul lui Iosif din Nazaret”. Și i-a zis Natanael: „Din Nazaret poate fi ceva bun?”. La această întrebare patru Evanghelii dau răspuns. Despre aceasta este vorba în genealogii – chiar la începutul Evangheliei după Sf. Matei precum și în Evanghelia după Sf. Luca, când scriu despre începutul vieții publice a lui Isus.

Autorul își concentrează atenția asupra genealogiei, concluzionând: „Ambii evangheliști acordă importanță nu numelor particulare, ci structurii simbolice în care este situat locul lui Isus în istorie – aderarea Lui la căile istorice ale promisiunii precum și noul început care, într-un mod paradoxal, împreună cu continuitatea acțiunilor lui Dumnezeu în istorie, caracterizează originea lui Isus”. O astfel de genealogie nu există la evanghelistul Ioan, dar este vorba despre Cuvânt. „Omul Isus este cortul Cuvântului, al eternului Logos Divin în această lume (...). În felul acesta Ioan a rezumat cea mai profundă însemnătate a ambelor genealogii”.

În următoarele pagini ale cărții (capitolul 2, „Buna Vestire. Nașterea lui Ioan Botezătorul și nașterea lui Isus”) este vorba de caracterul literar al textelor. Autorul explică faptul că evangheliștii – Matei și Luca nu se servesc doar de citate din Vechiul Testament, ci se inspiră din tradițiile familiei. „Fiecare într-un mod propriu sieși n-a vrut să povestească diferite «istorii»; a vrut să scrie o istorie, istoria adevărată a evenimentelor – bineînțeles interpretată și înțeleasă în lumina cuvântului lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă și că scopul lor nu a fost să povestească tot, ci să înregistreze doar ceea ce, în lumina cuvântului lui Dumnezeu și pentru comunitatea credinței în formare, părea să aibă o reală importanță”.

Până în ziua de astăzi intrigă problema precizării datei exacte a nașterii lui Cristos. Ea este legată de alte date istorice: domnia împăratului August, a lui Herod cel Mare și a altor persoane de care amintește Flavius (capitolul 3, „Nașterea lui Isus la Betleem”). Benedict al XVI-lea nu dă numai premisele istorice pentru constatarea faptelor, ci și interpretarea textelor inspirate după Părinții Bisericii: Iustin Martirul, Orygenes, Augustin precum și bibliștii contemporani. Acest mod de interpretare privește și prezentarea lui Isus în templu.

Kolejne strony Ewangelii dotyczą tych wydarzeń, które najczęściej znamy z kolęd i pastorałek (rozdział 4, „Mędrcy ze Wschodu i ucieczka do Egiptu”). Autor podaje historyczny i geograficzny kontekst opowiadania. Wspomaga się przy tym interpretacją Rudolfa Pescha w jego książce „Die matthäischen Weihnachtsgeschichten”. W dyskusji o Mędrkach stawia pytanie: Kim byli „astrologowie”? W tym momencie wytłumaczona została obecność zwierząt przy Nowonarodzonym: „Jak tradycja Kościoła w sposób zupełnie naturalny czytała opowiadanie o Bożym narodzeniu, widząc w tle Izajasza 1,3, i w konsekwencji przy żłobie znalazł się wół i osioł, tak też opowiadanie o magach czytała w świetle Psalmu 72,10 i Izajasza 60. W ten sposób mędrcy ze Wschodu stali się królami i razem z nimi do żłobu przyszły jedno- i dwugarbne wielbłądy”. W interpretacji ukazania się gwiazdy Autor posługuje się tekstami świętego Jana Chryzostoma i świętego Ignacego z Antiochii. Nie omieszkując wspomnieć także astronoma Jana Keplera (zmarł 1630 r.) i jego rozwiązania dotyczącego koniunkcji planet: Jowisza, Saturna i Marsa, co miało miejsce w latach 7-6 przed Chrystusem. Autor tak konkluduje to zagadnienie: „Cóż mamy powiedzieć na to wszystko? Wielka koniunkcja Jowisza i Saturna w gwiazdozbiornie Ryb w latach 7-6 przed Chrystusem zdaje się faktem pewnym. Mogła skierować astronomów z kulturowego środowiska babilońsko-perskiego na drogę prowadzącą do Judei, do »króla żydowskiego« (...) Ojcowie podkreślali jeszcze inny aspekt. Grzegorz z Nazjanzu mówi, że w chwili kiedy magowie oddawali pokłon Jezusowi, nastąpił kres astrologii, ponieważ od tego momentu gwiazdy krążyły po orbicie określonej przez Chrystusa”.

Dalsze strony lektury tłumaczą pokłon złożony Jezusowi przez mędrców, ucieczkę do Egiptu i powrót do ziemi Izraela.

Na końcu książki jest mowa o pobycie małego Jezusa w świątyni (Epilog, „Dwunastoletni Jezus w świątyni”). „Boska misja Jezusa roszadza wszelkie ludzkie miary i dla człowieka staje się ciągle mroczną tajemnicą”. „Jest On prawdziwym człowiekiem i prawdziwym Bogiem – tak jak określa to wiara Kościoła. Tego wzajemnego powiązania nie potrafimy w końcu zdefiniować. Pozostaje to tajemnicą, a mimo to ukazuje się zupełnie konkretnie w krótkiej opowieści o Dwunastoletnim, otwierającej jednocześnie w ten sposób drzwi na całość Jego postaci, o której później opowiadają nam Ewangelie”.

Ponownie pragnę przypomnieć słowa św. Hieronima: „Nieznajomość Pisma Świętego jest nieznajomością Chrystusa”. Zachęcam do lektury nie tylko trzeciej części „Jezusa z Nazaretu”, ale całości. To swoisty tryptyk, dany nam przez papieża Benedykta XVI w prezencie na Rok Wiary.

ks. dr Andrzej Ziolkowski – misjonarz
Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu, część III, Dzieciństwo*,
Kraków 2012, s. 176.

Următoarele pagini privesc acele evenimente pe care le cunoaştem din colinde şi pastorale (capitolul 4, „Magii de la Răsărit şi fuga în Egipt”). Autorul prezintă contextul istoric şi geografic al naraţiunii. Se foloseşte aici de interpretarea lui Rudolf Pesch în cartea lui „Die matthäischen Weihnachtsgeschichten”. În discuţia despre Magi pune întrebarea: Cine au fost „astrologii”? În acest moment a fost explicată prezenţa animalelor lângă Noul Născut: „Cum tradiţia Bisericii în mod firesc a citit naraţiunea despre Naşterea Domnului, văzând în fundal pe Isaia 1,3 şi, prin urmare, lângă iesle s-au aflat boul şi măgarul, aşa şi naraţiunea despre magi a citit-o în lumina Psalmului 72, 10 şi Isaia 60. În acest fel, Magii de la Răsărit au devenit regi şi, împreună cu ei, au venit la iesle un dromader şi o cămilă”. În interpretarea apariţiei stelei, Autorul foloseşte textele Sf. Ioan Crisostomul şi Sf. Ignaţiu din Antiohia. Nu omite să amintească şi pe astronomul Johannes Kepler (a murit în anul 1630) şi soluţia lui privitoare la conjuncţia planetelor: Jupiter, Saturn şi Marte care a avut loc în anii 7-6 înainte de Cristos. Autorul concluzionează astfel această problemă: „Ce putem spune despre toate acestea? Marea conjuncţie a lui Jupiter şi Saturn în constelaţia Peştilor în anii 7-6 înainte de Cristos pare a fi un fapt sigur. Putea să îi conducă pe astronomii din mediile culturale babilonienno-persane pe drumul care duce la Iudeea, la «regele evreu» (...). Părinţii au subliniat încă un alt aspect. Grigore din Nazianz (Grigore Teologul) spune că, în momentul în care magii se închinau lui Isus, a venit sfârşitul astrologiei, căci din acest moment stelele se mişcau pe orbita fixată de Cristos”.

Următoarele pagini ale cărţii explică închinarea magilor în faţa lui Isus, fuga în Egipt şi întoarcerea pe pământul lui Izrael.

La sfârşitul cărţii este vorba despre prezenţa micului Isus în templu (Epilog, „Isus în templu la doisprezece ani”). „Misiunea Divină a lui Isus depăşeşte toate limitele omeneşti şi devine pentru om mereu un mister întunecat”. „Devine cu adevărat clar că El este om adevărat şi Dumnezeu adevărat, după cum se exprimă credinţa Bisericii. Împletirea strânsă dintre cele două dimensiuni, la urma urmei, nu o putem defini. Rămâne un mister şi, cu toate acestea, apare în mod foarte concret în scurta naraţiune despre Cel de doisprezece ani – o naraţiune care, în acest fel, deschide în acelaşi timp porţile spre întregul figurii sale, prezentat pe urmă de Evanghelii”.

Doresc din nou să amintesc cuvintele Sf. Ieronim: „Ignorarea Scripturilor este ignorarea lui Cristos”. Vă îndemn la lectura nu doar a celei de a treia părţi a cărţii „Isus din Nazaret”, ci a tuturor celor trei volume. Este un triptic specific oferit nouă în dar de către papa Benedict al XVI-lea de Anul Credinţei.

Trad. St. Iachimovschi

**PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA**

**FRUMOASĂ ESTE
POLONIA NOASTRĂ**

OPACTWO CYSTERSÓW W OLIWIE ABAȚIA CISTERCIANĂ DIN OLIWA

Zakon cystersów w Oliwie (dzisiaj dzielnica Gdańska) jest najstarszą placówką klasztorną na Pomorzu Gdańskim, istniejącą nieprzerwanie od 1188 do 1831 r. Zabudowania klasztorne wielokrotnie ulegały zniszczeniom dokonywanym przez pogańskich Prusów, Brandenburczyków, Krzyżaków, husytów, Szwedów i Rosjan. Wraz z I rozbiorem Polski w roku 1772 opactwo weszło w skład królestwa Prus. Na skutek pruskiej polityki kasacyjnej w 1831 r. zakon cysterski w Oliwie został zlikwidowany.

Pomysł sprowadzenia cystersów na Pomorze zarejestrowany w kronikach oliwskiego klasztoru przypisuje się gdańskiemu księciu Sobiesławowi. W rzeczywistości fundatorem był syn Sobiesława Sambor I Gdański, który w roku 1186 sprowadził ich z Kołbacza (województwo zachodniopomorskie). Grupie zakonników przewodził Duńczyk Bernard

Ordinul Cistercian din Oliwa (astăzi cartier al orașului Gdańsk) este cea mai veche unitate mănăstirească din Pomerania de Gdańsk, existând fără întrerupere de la 1188 până în anul 1831. Clădirile mănăstirii au fost de mai multe ori distruse de prusaci pagâni, brandenburghezi, cavaleri teutoni, husiți, suedezi și ruși. Odată cu prima împărțire a Poloniei, în anul 1772, abația a intrat în componența regatului Prusiei. Ca urmare a politicii prusace de lichidare, în anul 1831 ordinul cistercian din Oliwa a fost desființat.

Ideea aducerii cistercienilor în Pomerania, înregistrată în cronicile mănăstirii din Oliwa, a aparținut prințului din Gdańsk, Sobiesław. În realitate, fondatorul a fost fiul lui Sobiesław, Sambor I de Gdańsk, care în anul 1186 i-a adus din Kołbacz (Pomerania de Vest). Grupul de călugări era condus de danezul Bernard Dithard, care a devenit primul abate. Pe 18 martie 1188,

Dithard, który został pierwszym opatem. 18 marca 1188 r. nastąpiło w Gdańsku uroczyste podpisanie aktu fundacyjnego. Klasztor otrzymał cenne przywileje umożliwiające uzyskiwanie dochodów z rybołówstwa i z młynów na Potoku Oliwskim. Otrzymał też kilka wsi, a wśród nich tę, którą zakonnicy nazwali Oliwa.

Początkowo konwent liczył zaledwie dwunastu zakonników. Dlatego też ograniczyli się do wzniesienia romańskiego oratorium oraz drewnianych zabudowań mieszkalnych. Dopiero w pierwszej połowie XIII w. oratorium zaadaptowano na prezbiterium, dobudowano po obu stronach wydłużone kaplice, charakterystyczne dla cysterskiego kościoła w Fontenay, na którego planach wzorowało się wiele cysterskich świątyń. W 1226 r. klasztor został złupiony i spalony przez pogańskich Prusów, a zakonnicy wymordowani. Wkrótce przybyli nowi zakonnicy z Kołbacza i zajęli się odbudową klasztoru, ale już w 1236 r. Prusowie zjawili się ponownie paląc zabudowania i zabijając sześciu mnichów. Opactwo i jego posiadłości były wielokrotnie niszczone w wyniku najazdów pruskich, licznych wojen i konfliktów, które przetoczyły się przez Pomorze Gdańskie.

Po pierwszym rozbiore Polski klasztor oliwski znalazł się w obrębie państwa pruskiego. Od tego czasu rozpoczął się kolejny kryzys. Jego początki pojawiły się po śmierci opata Jana Rybińskiego. Jego następcami byli mianowani odgórnie duchowni świeccy – niemieccy Hohenzollernowie, którzy raczej byli zaangażowani w sprawowanie swoich godności biskupich, niż dbałość o opactwo. W dniu 1 października 1831 r. Fryderyk II zlikwidował klasztor cystersów konfiskując ich majątek. Kościół przydzielono parafii katolickiej.

Cystersi do Oliwy przybyli ponownie w kwietniu 1945 r. Po kasacie kościół klasztorny przemianowano na katedrę, a w zabudowaniach mieści się Kuria Biskupia i Seminarium Diecezjalne. Mnichom przekazano inny kościół i podporządkowano organizacyjnie Polskiej Kongregacji Cystersów. Z uwagi na małą liczbę zakonników nie utworzono opactwa, a jedynie *preorat simplex*.

Wyposażenie kościoła pocysterskiego pochodzi z okresu renesansu i baroku. Jest ono bardzo wysokiej klasy artystycznej. Monumentalny ołtarz główny z 1688 r., ufundowany przez opata Michała Antoniego Haskiego, dwukondygnacyjne stalle i portrety fundatorów i dobrodziejów klasztoru oliwskiego – książy pomorskich i królów polskich. Najważniejszym zabytkiem są jednak organy, słynne nie tylko w Polsce, ale na całym świecie. Wspaniałe brzmienie przyciąga tysiące słuchaczy na całorocznych prezentacjach i letnich koncertach festiwalowych. Unikalny rokokowy fronton instrumentu budzi zachwyt rozmachem i wizjonerstwem projektu oraz precyzją wykonania.

la Gdańsk, a avut loc semnarea solemnă a actului de fondare. Mănăstirea a primit privilegii deosebite care îi permiteau obținerea de fonduri din piscicultură și mărșărit pe pârâul Oliwa. A primit, de asemenea, câteva sate, printre care și satul pe care călugării l-au numit Oliwa.

La început, conventul număra doar doisprezece călugări. De aceea s-au limitat la construirea oratoriului romanic, precum și a clădirilor de locuit din lemn. Abia în prima jumătate a secolului al XIII-lea oratoriul a fost adaptat ca presbiteriu, pe ambele părți s-au construit capelele alungite, caracteristice pentru biserica cisterciană de la Fontenay, după ale cărei planuri au fost construite bisericile cisterciene. În anul 1226 mănăstirea a fost prădată și arsă de prusaci păgâni, iar călugării omorâți. În curând au sosit călugări noi din Kołbacz care s-au ocupat de reconstruirea mănăstirii, dar în anul 1236 prusacii au revenit arzând clădirile și omorând șase călugari. Ablația și proprietățile ei au fost distruse de mai multe ori ca urmare a atacurilor prusace, a multor războaie și conflicte care au avut loc în Pomerania de Gdańsk.

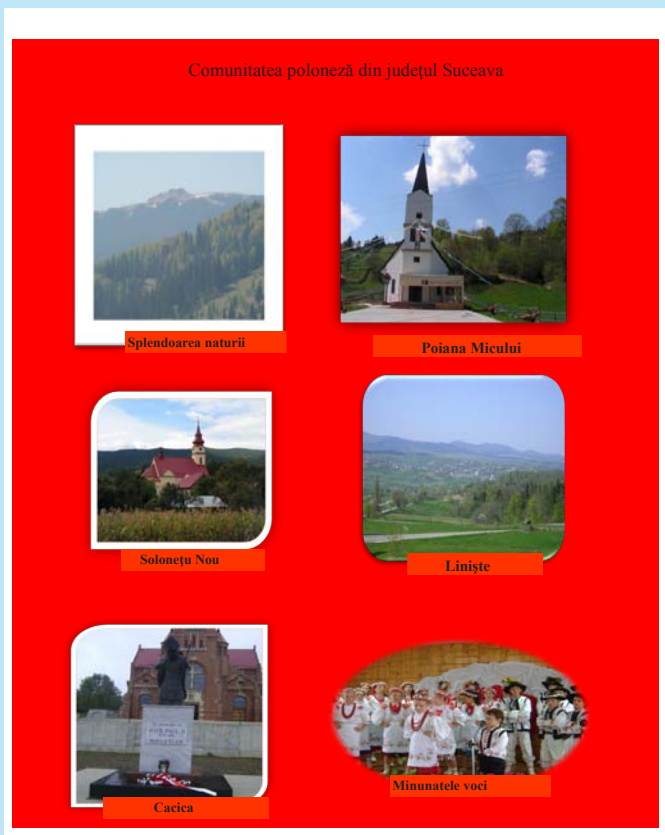
După prima împărțire a Poloniei, mănăstirea din Oliwa s-a găsit în cadrul statului prusac. Din momentul acesta a început o altă criză. Începutul ei a apărut după moartea abatelui Jan Rybiński. Urmașii lui au fost numiți din oficiu din rândul clerului laic – al Hohenzollernilor germani care mai degrabă se angajau în îndeplinirea funcțiilor episcopale decât să se ocupe de mănăstire. În ziua de 1 octombrie 1831 Friedrich al II-lea a lichidat mănăstirea cistercienilor confiscând averea lor. Biserica a fost atribuită parohiei catolice.

Cistercienii au venit din nou la Oliwa în aprilie 1945. După lichidare, biserica mănăstirii a fost ridicată la rangul de catedrală, iar în clădirile ei se află Curia Episcopală și Seminarul Diecezan. Călugării au primit altă biserică și au fost subordonați Congregației Poloneze a Cistercienilor. Din cauza numărului mic de călugări n-a fost înființată o ablație, ci numai un *preorat simplex*.

Dotarea bisericii cisterciene provine din perioada renașterii și a barocului. Ea este de înaltă clasă artistică. Altarul principal monumental din anul 1688, fondat de către abatele Michał Antoni Haski, stalle cu două niveluri și portretele fondatorilor și binefăcătorilor mănăstirii oliwiene reprezentând pe prinții din Pomerania și regii Poloniei. Cel mai important obiect este orga, renumită nu numai în Polonia, ci în lumea întreagă. Sunetul ei splendid atrage mii de ascultatori la prezentările de peste an și concertele de vară ale festivalurilor. Frontonul unicat în stil rococo al instrumentului stârnește entuziasmul prin amploarea și viziunea proiectului, uimind prin precizia executării.

Barbara Brebăn

Istoria și tradițiile polonezilor din Bucovina prezentate la Iași

În ziua de 14 decembrie 2012, studenții Facultății de Geografie și Geologie din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, îndrumați de d-na lector dr. Oana Mihaela Stoleriu, au organizat târgul de turism „Tradiții și specific local”. În cadrul acțiunii au fost amenajate peste 30 de standuri în care au fost prezentate materiale promoționale și produse specifice diferitelor bazine turistice din țară.

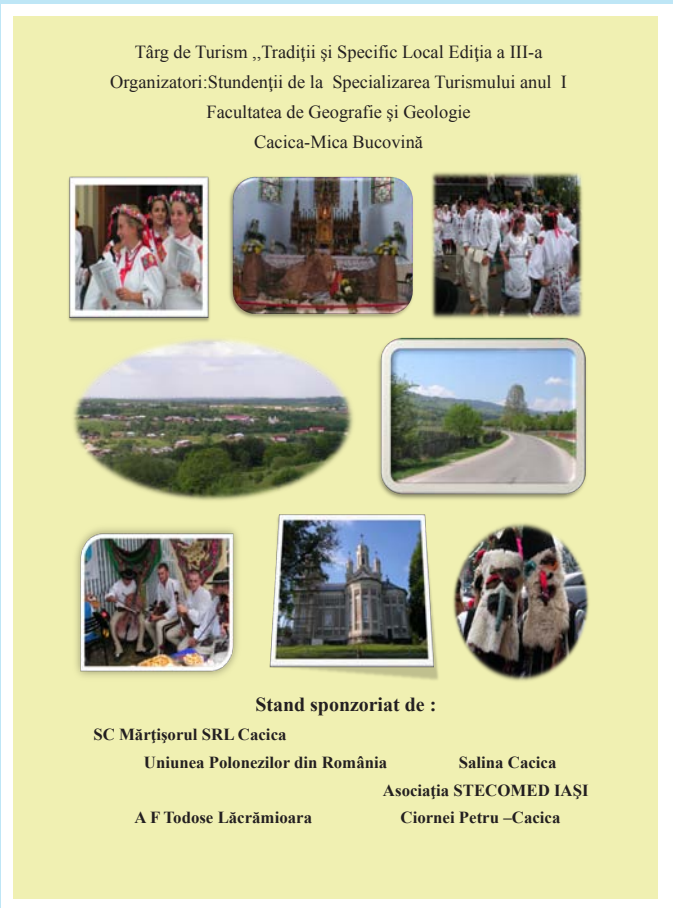
Între standurile dedicate turismului din Bucovina s-a aflat standul de promovare a zonei turistice Cacica. Pe lângă produsele specifice zonei au fost prezentate materiale informative cu privire la comunitatea poloneză din Cacica și Bucovina. Astfel, alături de pliantele și afișele de promovare a portului și a tradițiilor poloneze au fost prezentate și două filme documentare, unul având ca subiect istoria comunității poloneze, realizările acesteia, precum și un film despre Sărbătoarea Roadelor desfășurată anual în satul Solonețu Nou.

Pentru o parte din cei prezenți la manifestare „tradițiile poloneze au constituit un element inedit, din păcate foarte puțin cunoscut, iar portul popular deosebit de frumos” (Ana Maria Tihulcă – studentă în anul III Geografia Turismului).

Putem considera că manifestarea de la Iași poate contribui la promovarea comunității poloneze din

Historia i tradycje bukowińskich Polaków prezentowane w Jassach

14 grudnia 2012 r. studenci Wydziału Geografii i Geologii Uniwersytetu im. Alexandru Ioan Cuza w Jassach pod kierunkiem dr Oany Mihaeli Stoleriu zorganizowali targi turystyczne pod nazwą „Tradycje i lokalna specyfika”. W ramach wydarzenia na ponad

30 stoiskach zaprezentowano materiały promocyjne i produkty regionalne z wielu regionów kraju.

Wśród stoisk prezentujących Bukowinę znalazło się także stoisko poświęcone promocji Kaczyki i okolic. Obok produktów regionalnych zaprezentowano także materiały informacyjne dotyczące polskiej mniejszości zamieszkującej Kaczykę i Bukowinę. Oprócz folderów i plakatów prezentujących tradycje i strój ludowy pokazano dwa filmy dokumentalne na temat historii polskiej społeczności i jej dokonań oraz prezentujący polonijne Dożynki w Nowym Sołóncu.

Dla części obecnych „prezentacja polskich tradycji była niepowtarzalnym elementem, niestety mało znanym, a strój ludowy niezwykle piękny” (Ana Maria Tihulcă – studentka III roku Geografii turystycznej).

Bucovina, a turismului din zonă, cu implicații sociale și economice pe măsura potențialului existent.

La reușita pregătirii standului reprezentând minoritatea poloneză au contribuit: Uniunea Polonezilor din România, Salina Cacica, S.C. „Mărțișorul” S.R.L. Cacica, A.F. „Tudosii Lăcrămioara” Cacica, dl. Ciornei Petru – Cacica, căroră le mulțumim și pe această cale.

Foto: Cristian Stoleriu

Ioan Adrian Munteanu

Foto: C. Stoleru

Z pewnością impreza przyczyni się do popularyzacji polskiej mniejszości z Bukowiny, turystyki regionalnej, na miarę istniejących warunków.

Do sukcesu prezentacji stoiska mniejszości polskiej przyczynili się: Związek Polaków w Rumunii, Kopalnia Soli w Kaczyce, firmy Mărțișorul i Tudosii Lăcrămioara z Kaczyki oraz pan Petru Ciornei z Kaczyki, którym tą drogą serdecznie dziękujemy.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Wigilia w Jassach

5 grudnia 2012 r. odbyła się Wigilia na katedrze slawistyki Uniwersytetu im. Al. I. Cuza w Jassach. Jest to już tradycja wpisana w działania tutejszego lektoratu języka polskiego, który ma na celu pokazanie tego, co najpiękniejsze i najwartościowsze w polskiej kulturze i tradycji.

Była to już czwarta Wigilia (mam nadzieję, że nie ostatnia), którą przygotowałam moim studentom i innym gościom przybyłym na tę uroczystość. Oprócz studentów lektoratu języka polskiego, swoją obecnością zaszczytili spotkanie: szef katedry slawistyki prof. Leonte Ivanov, Marina Vraciu, Natasza Manole, Polonia z Jass oraz najmłodszy sympatycki i uczniowie języka polskiego Maria-Desirée i Andrei wraz z rodzinami.

Studenci udekorowali wykonanymi przez siebie łańcuchami z bibuły katedrę oraz choinkę. Przygotowali stół wigilijny, nakryli go białym obrusem, a pod nim położyli siano. Na stole znalazły się potrawy wigilijne i symbole świąteczne. Nie mogło zabraknąć smażonego karpia, sałatki ze śledzia w śmietanie czy kuti. Zanim zgromadzeni goście skosztowali wszystkich dań wigilijnych, wysłuchali prezentacji, która przybliżyła polskie zwyczaje świąteczne i wyjaśniła symbolikę związaną ze świętami Bożego Narodzenia.

Ajun de Crăciun la Iași

În ziua de 5 decembrie 2012, la catedra de Slavistică a Universității „Al. I. Cuza” din Iași a avut loc Ajunul de Crăciun. A devenit deja o tradiție înscrisă în activitatea lectoratului de limba polonă de aici care are drept scop să arate ceea ce este mai frumos și mai valoros în cultura polonă și în tradiții.

A fost deja al patrulea Ajun (sper că nu ultimul) pe care l-am pregătit studenților mei și altor oaspeți veniți la această sărbătoare. Pe lângă studenții lectoratului de limba polonă, întâlnirea au onorat-o cu prezența lor: șeful catedrei de slavistică prof. Leonte Ivanov, Marina Vraciu, Natașa Manole, polonezii din Iași precum și cei mai tineri simpatizanți și elevi la cursul de limba polonă Maria-Desirée și Andrei împreună cu familiile lor.

Studenții au împodobit catedra și bradul cu lăncișoare din hârtie creponată făcute de ei. Au pregătit masa de Ajun, au acoperit-o cu o față de masă albă sub care au pus fân. Pe masă s-au aflat mâncăruri de Ajun și simboluri de sărbătoare. N-au putut lipsi crapul prăjit, salata din scrumbie în smântână sau *kutia* (mâncarea din grâu). Până ca oaspeții prezenți să guste din mâncărurile specifice Ajunului, au ascultat o prezentare ce i-a familiarizat cu obiceiurile poloneze de sărbători și le-a explicat simbolistica legată de sărbătoarea Nașterii Domnului.

Wszyscy zgromadzeni goście podzieli się opłatkiem, złożyli sobie życzenia, a przez resztę wieczoru śpiewali polskie kolędy i pastoralki, te najstarsze jak „Bóg się rodzi” i współczesne – „Maleńka miłość”. Dla podkreślenia dwukulturowego charakteru naszego wigilijnego spotkania, zabrzmiały też kolędy rumuńskie.

Atmosfera była bardzo rodzinna, ciepła i serdeczna. Kolejny raz doświadczyłam, jak wyjątkowy i magiczny jest wigilijny wieczór w Jassach.

Lektor Zyta Monika Oksztul

Toți oaspeții prezenți s-au împărțit cu *oplatek*, și-au adresat urări, iar apoi au cântat colinde și pasturale poloneze, atât mai vechi ca „Bóg się rodzi”, cât și mai noi – „Maleńka miłość”. Pentru sublinierea dublului caracter al întâlnirii noastre de Ajun, au răsunit și colinde românești.

Atmosfera a fost familială, caldă și cordială. Încă o dată am trăit experiența unui Ajun excepțional și magic în Iași.

Trad. St. Iachimovschi

Z POLSKIEJ KUCHNI

Faworki

Każdy kraj czy nawet region ma charakterystyczne dla siebie potrawy, często można odnaleźć je w podobnej postaci w zupełnie innej części świata, bo tak jak przemieszczali się ludzie, tak i z nimi kulinarne gusta. Niniejszy cykl poświęcony będzie daniom przygotowywanym i często uważanym za tradycyjne w Polsce. Rozpoczynamy go karnawałowym przysmakiem, gdyż jest to czas szaleństw zarówno na parkiecie, jak i w kuchni. W wielu polskich domach w tym czasie, a w szczególności w tłusty czwartek, czyli ostatni czwartek przed rozpoczęciem wielkiego postu, przygotowuje się słodkości takie jak: pączki, oponki, róże karnawałowe oraz faworki, zwane także chrustem, i to właśnie do ich wykonania zachęcamy.

Faworki najprawdopodobniej pochodzą z Litwy, w rumuńskiej kuchni ich odpowiednikiem są *minciunele*, choć te polskie robione są z bardziej cienkiego ciasta, przez co są o wiele bardziej chrupiące.

DIN BUCĂTĂRIA POLONEZĂ

Faworki

Fiecare țară sau chiar regiune are mâncăruri specifice, deseori le putem găsi în feluri asemănătoare în cu totul altă parte a lumii pentru că așa cum oamenii își schimbau locul, tot așa și gusturile culinare. Acest ciclu va fi dedicat mâncărurilor pregătite și deseori considerate tradiționale în Polonia. Începem cu cele din perioada carnavalului, căci este timpul exceselor atât pe ringul de dans cât și în bucătărie. În multe case poloneze în acest timp, dar mai ales în joia grasă, joia de dinaintea postului mare se pregătesc produse de patiserie cum sunt: diferite feluri de gogoși, papanași precum și faworki numite și chrust și tocmai la pregătirea lor vă îndemnăm.

Faworki probabil că provin din Lituania, în bucătăria românească sunt numite minciunele, dar cele poloneze sunt din aluat mai subțire, de aceea sunt mai crocante.

Składniki

400 g pszennej mąki, szczypta soli, 50 g masła (3-4 łyżki), 1 jajko, 4 żółtka, 1 łyżka cukru pudru, 4 łyżki gęstej kwaśnej śmietany, 1 łyżka spirytusu lub octu, minimum litr oleju lub smalec, cukier puder do posypania

Ingrediente

400 gr. făină de grâu, un praf de sare, 50 gr unt (3-4 linguri), 1 ou, 4 gălbenușuri, 1 lingură zahăr vanilat, 4 linguri smântână groasă mai acră, 1 lingură alcool sau oțet, minim 1 litru ulei sau untură, zahăr pudră.

Przygotowanie

Mąkę, sól oraz pokrojone w kawałeczki masło rozetrzyj dokładnie. W misce ubij jajko i żółtka z jedną łyżką cukru pudru. Połącz jajka z mąką i rozartym masłem, dodaj śmietanę i spirytus. Wszystko dokładnie wymieszaj, uformuj kulę i pod przykryciem odstaw do lodówki na 45 do 60 min. Po tym czasie ciasto zmięknie i będzie łatwiejsze do rozwałkowania. Następnie rozwałkuj ciasto, złóż na pół i tak kilkakrotnie, aż do ciasta dostanie się jak najwięcej powietrza. Podziel ciasto na cztery części. Rowałkuj na bardzo cienkie placki i przy pomocy noża lub radełka wycinaj paski. W środku każdego z nich zrób nacięcie, przez które przełóż jeden koniec ciasta (podobnie jak w przypadku *minciuneli*). Rozgrzej dobrze olej lub smalec i wkładaj do niego po 3-4 faworki jednocześnie. Po 20 sekundach, gdy zaczną się rumienić, przełóż je na drugą stronę i smaż jeszcze przez ok. 20 sekund. Faworki nie powinny za bardzo się zrumienić, powinny być blade złote. Usmażone wykładaj na papierowy ręcznik, a gdy przestygną posyp cukrem pudrem. Z podanych składników wychodzą mniej więcej dwa spore półmiski. Smacznego!

Preparare

Făina, sarea și untul fărâmițat se frământă bine. Într-un bol se bate oul și gălbenușurile cu o lingură de zahăr pudră. Se amestecă ouăle cu făina și untul, se adaugă smântâna și alcoolul. Se frământă bine, se adună în formă de minge și se pune acoperit în frigider pentru 45-60 de minute. După acest timp aluatul se frăgezește și se va lucra mai bine. Se întinde aluatul, se împătorește în două și așa de mai multe ori. Se împarte aluatul în patru părți. Se întind foi cât mai subțiri și se taie fâșii. În mijlocul fiecăreia se face o tăietură prin care se trece unul din capete. Se înfierbântă uleiul sau untura și se pun câte 3-4 bucăți odată. După 20 de secunde, când încep a se rumeni, se întorc și se prăesc încă aprox. 20 de secunde. Nu trebuie prea rumenite, trebuie să aibă o culoare ușor aurie. Se scot pe un șervet de hârtie și când se răcesc puțin, se pudrează cu zahăr pudră. Din ingredientele date ies în jur de două platouri mari. Poftă bună !

Iwona Olszewska-Marculeac

Trad. M. Mețec

Foto: E. Wieruszewska-Calistru

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

ISSN 1223-4192

Redactor năczelny:

Stanisława Jakimowska

Redagowany przez/Redactat de:

Kazimierz Longier (KL)

– redactor tehniczny

Barbara Breabăn

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Iwona Olszewska-Marculeac

Pismo wydane dzięki pomocy Departamentu Relacji Międzyetnicznych.

Revistă editată cu sprijinul Departamentului pentru Relații Interetnice.

Tipografia:

Zdjęcia na okładkach: dreamstime.com

